

Imen

REVUE PRE DUCHOVNY ŽIVOT.

Ročník III.

1943.

Číslo 2.

OBSAH:

Cesty. Búda: Očistovanie 49. Müller: Pravidl pre duchovné vedenie 53. Soukup: Obrátení svätých 60. Friethoff: Máriina svätosť 64. My slavský: Apoštol — sluha boží 71. Do výšav 7 Život 78. Literatúra 89.

Revue SMER.

REDAKTOR: prof. Dr. Inocent Müller, OP.

SPOLUREDAKTOR: P. Aquinas M. Gabura, OP.

SPOLUPRACOVNÍCI: P. Mag. Dr. Metod Habáň, OP; univ. prof. P. Mag. Garrigou-Lagrange, OP, Rím; univ. prof. Dr. P. Mag. Gašpar Friethoff, OP, Fribourg; prof. P. Emilián Soukup, OP; univ. prof. Dr. Jozef Búda; univ. prof. MUDr. Jozef Babor; univ. prof. MUDr. Alojz J. Chura; Dr. Pavol Beňuška; prof. Dr. Anton Šurjanský; prof. Dr. Max. Chladný Haňoš; JUDr. Juraj Rajec; Dr. Ján Mastytak, CSSR; prof. Ján Haranta; prof. Juraj Kohút.

Redakcia a administrácia: Trenčín, Nám. sv. Anny 1. Telefon Trenčín 116.

Časopis vychádza prvého každého mesiaca okrem prázdnin. Závierka čísla do 5. v mesiaci. Predplatné na rok 36.50 Ks. Bohoslovci a študenti 25 Ks. Pre Maďarsko 8 Pengő. Číslo šeku revue Smer 6181.

Predplatné na nový ročník zaplaťte priloženými složenkami. Tým, čo si už vyrovnali predplatné aj na tretí ročník, srdečne ďakujeme. Predplatné sme nezvýšili, lebo veríme, že tak, ako doteraz, svojimi milodarmi pomôžete nám vybudovať študentský tlačový fond, aby sme mohli čím väčšiemu počtu chudobných študentov dávať Smer zadarmo. Preto pri platení pamätajte na študentov.

Bohoslovcom SJ v Alojziane, Gallarate. Za list ďakujeme. Pripravujte sa na smeristický apoštolát na Slovensku.

M. Lacko, Záhreb. Sbírajte perličky chorvátskeho duchovného a intelektuálneho života a vždy mi ich pošlite. Duchovná spojka Trenčín—Záhreb je naozaj úprimná a bratská. Knihy P. Sertillangea v slovenčine by sme potrebovali ako soľ. Pokúste sa preložiť aspoň niečo. Buďme krajanmi aj na tomto poli.

Očisťovanie.

Univ. prof. Dr. Jozef Búda.

Vždy ma dojalo, keď matky po pôrode prvý raz prichádzaly do kostola. Cirkev svätá ich vtedy osobitným obradom uvádza do chrámu. A hoci obrad nepredpisuje, že matka má tam prísť aj s novonarodeniatkom, zriedkakedy príde matka bez neho. Málokedy sa vie matka tak vrúcne modliť pred oltárom, ako vtedy. Predtým už dávnejšie nebola v kostole, teraz ďakuje Pánovi, že zase môže kľačať pred jeho oltárom. Ďakuje, že jej pomohol zniesť ťažké pôrodné bolesti, že ju vytrhol z nebezpečenstva, že sa všetko tak dobre skončilo. A prosí. Najmä za novonarodeniatko prosí. Matka už vtedy myslí na celú, takú neistú budúcnosť dieťaťa. Čo z neho bude? Čo z neho spraví svet? Nuž je pochopiteľné, že sa matka vtedy vie naozaj pobožne modliť.

Už prvý príchod starozákonných matiek po pôrode do chrámu mal akýsi slávnostný ráz.

Starozákonné predpisy hľadajú na pohlavný život veľmi prísne. Hádam pre neobyčajnú náruživosť národa, ktorého činy mali usmerňovať. I také pohlavné zjavy, ktoré nezanechávaly mravnú škvrnu, ktoré teda neboly hriechne, zanechávaly podľa spomenutých predpisov určitú škvrnu rituálnu: znečisťovali človeka. Tak nesmel až po nasledujúci večer vkročiť do chrámu muž, ktorý obcoval so svojou manželkou, nesmela do chrámu vstúpiť žena, ktorá mala svoju obvyklú chorobu. A nakoľko telesný stav matky po pôrode bol podobný, ani ona nesmela za určitý čas ísť do chrámu. Zaujímavé je, že panoval zvláštny názor, podľa ktorého sa telesné očisťovanie (aj hojenie) matky po pôrode dieťaťa dialo oveľa pomalšie

než po pôrode chlapca. Podobným starovekým názorom sa niet čo čudovať, veď ešte v stredoveku sa domnievali napríklad, že plod v živote matky začne žiť až štyridsiateho dňa po počatí, ak je to chlapec; ak je to dievča až osemdesiateho dňa. Domnieke, že matky sú po pôrode dievčat dlhšie nečisté, prispôbil sa aj starozákonný predpis, ktorý nariaďoval, že matka, keď porodila chlapčeka, smela do chrámu prísť na štyridsiaty deň po pôrode; keď porodila dievčatko, smela prísť až na osemdesiaty deň. Zákon predpisoval tiež, že matka pri prvej návšteve chrámu má priniesť ako obeť dve zvieratká: baránka ako celopal (obeta, keď sa spálilo celé obetné zviera) a holúbä alebo hrdličku ako obeť za hriech. Ak matka bola chudobná, smela miesto baránka obetovať ešte jedného holuba alebo hrdličku.

Toto je prvý predpis zákona, ktorému chcela zadosť urobiť preblahoslavená Panna. Porodila chlapčeka, preto išla do chrámu na štyridsiaty deň. Bola chudobná, preto neobetovala baránka, ale len dve hrdličky alebo dve holúbätá. Obetovanie zemských baránkov pomaly aj tak muselo prestať, veď do chrámu prvý raz vkročil Baránok Boží.

Je jasné, že Panna Mária splnila tento predpis len z dojímavovej poslušnosti a preto, aby mohla obetovať Pánovi svoje dieťaťko. Veď o nejakom skutočnom „očisťovaní“ u nej nemôže byť reč. Starý zákon ho predpisoval, lebo počatie dieťaťka, aj keď nebolo spojené s hriechom, bolo spojené s náruživosťou, žiadostivosťou, a táto je následkom hriechu. No preblahoslavená Panna počala panensky a panensky aj porodila.

Ale Panna Mária ešte jednému predpisu chcela vyhovieť, keď s Ježiškom išla do chrámu. Netýkal sa už matky, ale dieťaťka. Svätý

Lukáš to opisuje takto: „Keď sa naplnily dni jeho očisťovania (alebo podľa niektorých gréckych kódexov: „dni ich očisťovania“), priniesli ho do Jeruzalema, aby ho obetovali Pánovi, ako je napísané v Pánovom zákone: Všetko mužské, ktoré otvorí život, má sa pokladať za zasvätené Pánovi.“ Evanjelista teda nesporne hovorí o očisťovaní dieťaťa alebo aspoň aj o jeho očisťovaní, a nielen o očisťovaní Panny Márie.

Prvorodení boli Pánovi zasvätení z viacerých príčin:

1. Všetky prvotiny patrily Pánovi. Tým človek uznával, že všetko, čo požíva, požíva z dobrotivosti Pánovej. Preto Pánovi obetovali aj prvotiny z plodín zeme. Napríklad na Veľkú noc v chráme obetovali obilné snopy. Boly to prvé snopy ročnej žatvy, pred ich obetovaním sa žatva nesmela začať.

2. Z osobitnej príčiny byly Bohu zasvätené prvotiny živých tvorov: zvierat a ľudí. Pred východom z Egypta usmrtil Boh všetko, čo bolo v Egypte prvorodené aj z ľudí aj zo zvierat. No vo svojom národe zachránil prvorodených a to pre krv veľkonočného baránka, ktorý bol obrazom Vykupiteľovým.¹ Týmto si však Boh prisvojil prvorodených. Prvorodené zviera, ktoré smelo prísť na oltár (domáci rožný dobytok ovce a kozy), museli obetovať; nebolo možné ich vymeniť. Ktoré nemohli dostať na oltár museli vymeniť iným, obetným zvieraťom a museli ho priniesť ako obeť. Ľudské obeť Písmo čo najprísnejšie zakazuje. Preto prvorodených chlapčiek museli vymeniť peňažitou obeťou: museli za nich v chráme zaplatiť strieborných šeklov. Šekel mal v rozličných časoch rozličnú hodnotu. Len po zaplatení tohtó výkupného patrilo prvorodený syn svojmu otcovi. Toto očistenie od dlhu volá grécke Písmo

¹ Porov. Smer I, 111.

sväté niekedy očisťovaním (katharsis). A preto hovorí aj svätý Lukáš o „očisťovaní“ Ježišom.²

3. Pre prvorodených chlapcov bola ešte osobitná príčina, preto ich bolo treba vymeniť. V časoch patriarchálnych prvorodený syn dedil po otcovi hodnosť patriarchu, a s ňou bola spojená aj hodnosť kňazská. Až po sinajské zákonodarstvo národ nemal osobitných kňazov, boli nimi prvorodení. Keď Boh k svojej službe určil osobitný kmeň, kmeň Leviho, museli prvorodených vymeniť. Národ dal za každého prvorodeného jedného Levitu. Nakoľko však prvorodených bolo o 273 viacej než Levitov, za prebytočných bolo treba ako výkupné zaplatiť po 5 strieborných šeklov.

Nuž Panna Mária aj tomuto chcela zadosť urobiť. Chcela za svojho prvorodeného zaplatiť výkupné. Ale zasa len z poníženosti, lebo Pána Ježiša nebolo treba vykupovať. Veď:

1. Po zaplatení výkupného chlapček patril svojmu otcovi. Otcom Ježiškovým však bol len Otec nebeský; po zaplatení výkupného patril teda zasa len jemu ako aj pred zaplatením (myšlienka Willamova).

2. Za Pána Ježiša nebolo treba zaplatiť výkupné, lebo sa neskoršie Otcu nebeskému obetoval na oltári kríža. Vykonal teda to, zpod čoho bolo treba ostatných prvorodených vymieňať. Toto bola jediná ľudská obeta, ktorú Boh schválil a prijal.

3. Od kňazského úradu Pána Ježiša tiež nebolo treba vykupovať, veď ostal kňazom naveky: „Ty si kňaz naveky podľa obradu Melchisedechovho.“

4. Kedysi, pred východom z Egypta si Boh prisvojil prvorodených krvou veľkonočného ba-

² Cirkevná liturgia tiež nepokladá Hromnice len za sviatok mariánsky. Pri svätej omši napríklad nečíta sa prefácia mariánska, ale vianočná.

ránka. Pán Ježiš je sám Veľkonočným baránkom, ktorý vykúpil nielen prvorođených jedného národa, ale všetkých ľudí.

Chcel som podať len historické pozadie hlavného sviatku mesiaca februára. A tiež niekoľko myšlienok na rozjímanie o ňom. Smeristi si už sami budú vedieť tieto body trocha rozvinúť.

Pravidlá pre duchovné vedenie¹.

Dr. Inocent Müller, OP.

Aby duchovné vedenie bolo korunované úspechom, musíme ponajprv vedieť, v čom spočíva čiže ustáliť jeho predmet, a napokon načim určiť hranice a pravidlá spolupráce medzi duchovným vodcom a dušou, ktorú on vedie.

1. Pri duchovnom vedení musí byť reč o všetkom, čo sa týka výchovy duše. Kým pri svätej spovedi obmedzujeme rozhovor na vyznanie sa z hriechov, pri duchovnom vedení musíme ísť oveľa ďalej. Tu načim poznať príčiny hriechov, náklonnosti duše, jej povahu, charakter, staré zvyky, načim poznať aj pokušenia a nedbalosti, ktorých sa dopúšťa, lebo len

¹ Literatúra o tomto predmete je obširna, tu uvádzam iba niektoré známejšie diela: Svätý Tomáš Akvinský: Suma teol. I, ot. 117; Dr. Denis Gorce: A l'école de Dom Columba Marmion; Kardinal Bertram: Charismen priesterlicher Gesinnung; M. S. Gillet, OP: L'éducation de la conscience; Dr. Johannes Hessen: Die Werte des Heiligen; Dr. Karl Rudolf: Neue Einsicht; Dr. Karl Rudolf: Die Pfarrgemeinde wächst; prof. Dr. Josef Beeking: Das Geheimnis der christlichen Erziehung; Ad. Tanqueray: Précis de théologie ascétique et mystique; S. Alfonso Maria de Liguori: Grandezza e doveri del sacerdote; P. Fr. Bouchage: Retraite sacerdotale, religieuse et apostolique; E. Raitz von Frenzt Selbstverleugung.

tak nájdeme pravé lieky, ktoré zlo vykorenia. Proti zlým zvykom postavíme ctnosti a nájdeme aj iné prostriedky, ako: modlitbu, spytovanie svedomia, úctu k Panne Márii atď., lebo to sú zbrane, ktorými premáhame každé zlo a postupujeme v dobrom. Predmet duchovného vedenia je aj povolanie osoby, aby si nezvolila stav, ku ktorému ju Boh nevolá a ku ktorému nemá vlohy a sklony.

Preto duchovný otec musí poznať aj minulosť duše, ktorú vedie, jej zastaralé zvyky a úsilia, ktorými tieto zvyky premáhala a tiež aj dosiahnuté výsledky, aby vedel, čo načim ďalej robiť. Musí poznať aj terajší stav duše, jej sklony, pokušenia, s ktorými zápasí, prostriedky, ktoré používa, aby ich premohla, ctnosti, v ktorých sa cvičí, lebo len tak bude môcť dať dobrú radu a ustáli akýsi program duchovného vedenia, ktorý bude prispôsobený terajšiemu stavu duše. Nemožno totiž viesť všetky duše rovnako; treba sa ich ujať na takom stupni, k akému prišli, aby sme prípadne nepokazili doterajšiu prácu, a potom s kroka na krok viesť ich k dokonalosti. Veď vieme, že niektoré duše sú veľkodušné, horlivé, iné zasa akési pomalé, chladné, a nie všetky sú povolané k tomu istému stupňu dokonalosti.

Hoci každá duša vyžaduje zvláštne vedenie, jednako treba zachovať určitú jednotu vo vedení, ktorá umožní rýchlejší postup v zdokonaľovaní. Tak napríklad svätý Ján od Kríža radí začiatočníkom, aby sa naučili zasväcovať všetky svoje činy Pánu Bohu a aby ich konali v spojení s Kristom. Takto si osvoja ducha viery, ktorý je potrebný v celom duchovnom živote. Očisťovanie duše pokáním a umŕtvovaním nesmie prestať nikdy, pravda, v každom období duchovného života v inom smere. Duším stále načim zdôrazňovať ctnosť pokory, lásku k bližnému, stále stotožňovanie sa s Kristom Pánom, s najdokonalejším vzorom kre-

sľanského života. V našich časoch musíme upozorňovať duše na apoštolát, lebo cieľ duchovného vedenia je vlastne výchova ľudí, ktorí zvestujú evanjelium, blúdiacim vo tme ľahostajnosti.

Z povedaného vidieť, že predmet duchovného vedenia je veľmi obsiahly, práve preto duchovné vedenie nie je ľahké. Ak chceme dosiahnuť žiaduce výsledky, musíme si uvedomiť, že tu je nevyhnutná spolupráca duchovného otca s vedenou dušou. Lebo ak by úsilie po dokonalosti bolo len na jednej strane, a na druhej strane nebolo by pochopenia, bolo by to iba zbytočné mrhanie času a nič inšie. Má tu svoje povinnosti kňaz ako duchovný otec, aj duše ním vedené. Kňaz o svojich povinnostiach je dôkladne poučený už v seminári, ale aby spolupráca medzi obidvoma bola postavená do jasnejšieho svetla, poviem niekoľko slov o povinnostiach obidvoch.

Svätý František Salezský napísal, že duchovný vodca musí mať tri vlastnosti: lásku, vedomosti a opatrnosť; keď jedna vlastnosť mu chýba, nemôže byť užitočný.

2. Kňaz musí byť naplnený nadprirodzenou otcovskou láskou, ktorá mu umožní vidieť vo sverených dušiach duchovné deti, ktoré mu posielala Boh, aby im pomáhal pripodobniť sa životu Ježiša Krista. Krásne to napísal svätý Pavol: „Synáčkovia moji, s ktorými zas pracujem k pôrodu, kým Kristus nevyobrazí sa vo vás.“² Ako duchovný otec s rovnakou láskou musí sa starať o všetky sverené duše, nech je všetkým pre všetkých, aby ich v Kristu posvätil. Môže sa, pravda, stať, že k niektorej duši pocíti väčšiu náklonnosť, ale v takom prípade silnou vôľou nech odstráni zo srdca všetky sympatie a antipatie, ktoré nikdy nie sú osožné. Kňaz musí získať duše pre Kristovo

² Gal. 4. 19.

kráľovstvo, v ich srdciach musí vybudovať trón Kristu, aby on bol ich výlučným vlastníkom.

Ale jeho otcovská láska nesmie byť slabosťou. Vo svojich nariadeniach musí byť stály a pritom slobodný, nesmie sa báť duchovné dieťa otcovsky, ale prísne napomenúť a ukázať mu chyby, ktorých sa dopúšťa, a najmä nesmie sa dať ním viesť a riadiť. Veď zo skúsenosti vieme, že sú aj také duše, ktoré si vyhľadávajú duchovného vodcu preto, aby sa on prispôbil ich chůfkam, ich obrazotvornosti; ony nehľadajú duchovné vedenie, lež schvaľovanie svojho spôsobu života. Preto kňaz nikdy nesmie podľahnúť mienkam a názorom tých alebo iných kajúcnikov, ale musí si uvedomiť, že je zástupcom Ježiša Krista a ako taký nech dáva nariadenie, ktoré súhlasia s pravidlami kresťanskej dokonalosti a nie s chůfkami ľudí. Keď z tejto prísnosti kňaz popustí, duchovné vedenie prejde celkom na bočnú koľaj a stratí svoj nadprirodzený duchovný význam.

K otcovskej láske patrí znalosť asketicko-mystickkej bohovedy. Pri vedení duši k vyšším métam nadprirodzeného života nepostačí príručka mravouky alebo pastierskeho bohoslovía. Kňaz musí poznať spisy najznámejších duchovných spisovateľov, lebo len tak pozná cesty, po ktorých božia milosť vedie vyvolené duše. Málo je tých, čo by všetko vedeli z vlastnej skúsenosti, preto načím sa opierať o skúsenosť veľkých cirkevných učiteľov.

No a nadovšetko musí byť opatrný a pozorný, aby viedol duše nie podľa svojich názorov, lež podľa božej vôle, podľa ich vloh a charakteru a najmä v súhlase s milosťou, ktorá v duši pracuje. Veď kňaz je tuná iba nástrojom Ducha Svätého, preto múdrymi otázkami musí najprv poznať, ako Duch Svätý v duši pracuje. Nesmie byť prekážkou činnosti milosti, tú musí nechať celkom slobodnú; jeho

úlohou potom je, viesť dušu tak, aby ostala milosti verná. Potom nesmie duši nanucovať svoje názory, lebo by ju iba pomiatol a prípadne aj znemožnil činnosť Ducha Svätého. To platí pre duše veľkodušné, ktoré priamo kráčajú k dokonalosti. Slabšie duše musí sám povzbudzovať, musí sa poušilovať, aby primeraným napomenutím ich prebudil z duševnej ospalosti, lebo takto pripraví cestu účinnej milosti. Preto opatrnosť, o ktorej je tuhá reč, je nadprirodzená, posilňovaná darom rady, ktorý kňaz musí prosiť pri každom dôležitom rozhodovaní, aby vo vedení duší bol ozajstným nástrojom Ducha Svätého. I o duchovnom vodcovi mali by platiť slová: „Ako počujem, súdim, a môj súd je spravodlivý.“³

Tým, pravda, nevyklúčujeme ľudskú opatrnosť a múdrosť pri vedení duší. Aj tú musíme použiť. Preto netreba sa uspokojiť iba s tvrdeniami, netreba hneď podpísať každý úsudok nábožnej duše, ale načim sa presvedčiť, či tomu zodpovedá jej správanie.

Duchovný vodca musí si preto múdro zadeľiť aj čas pre vedenie duší. Dlhé reči nemajú v spovednici miesta; nech prikročí hneď k tomu, čo je podstatné a dôležité, potom dá krátku a múdru radu, takže podľa učiteľov duchovného života postačí, keď sa jednej duši venuje raz mesačne alebo raz v dvoch týždňoch. Jeľ snahou má byť viesť duše tak, aby sa po určtom čase viedly, keď nie celkom samy, aspoň aby im postačily celkom krátke rady, a v ostatných prípadoch aby vedely rozriešiť všetko podľa obecných pravidiel, ktoré ich naučil.

3. Keď takéto poslanie má kňaz pri vede duší, je celkom jasné, aký pomer má byť medzi nimi. V osobe duchovného otca musia vidieť Krista samého, ktorý im otvára bránu do neba. A veru nie je vznešenejšieho poslania na zemi.

³ Ján 5. 30.

ktoré môže konať iba ten, čo je naozaj vyslancom Kristovým: „My namiesto Krista konáme posolstvo, ako by Boh napomínal skrze nás.“¹ Preto duchovné deti musia v kňazovi uctievať to, čo je v ňom najdôstojnejšie: božiu autoritu. Ak má nejaké chyby, nech ich nevidia, nech sa nad nimi nezastavujú, nech vidia len jeho božskú moc a nadprirodzené poslanie. S najväčšou starostlivosťou vyhnú všelijakým kritikám, ktoré ničia alebo aspoň oslabujú v nich synovskú úctu k nemu. Musia mať k nemu srdečnú, úprimnú úctu ako deti k otcovi. Táto úcta vylučuje možnosť akejsi túžby po zvláštnej láske, musí byť svätá, božská, celkom duchovná.

Duchovné vedenie len vtedy bude užitočné, keď pôjdeme ku kňazovi s dôverou a s otvoreným srdcom. Musíme sa mu sveriť s pokušeniami a slabosťami, aby nám pomohol ich premôcť a vyliečiť. Načim mu povedať, aké máme plány, čo chceme vykonať a prosiť o jeho súhlas a pomoc na ich uskutočnenie. Slovom, sveríme sa mu so všetkým, čo sa týka spásy našej duše. Čím lepšie nás pozná, tým múdrejšie rady nám dá, bude nás vedieť povzbudiť, potešiť, posilniť, po istejších cestách povedie nás k Bohu.

K dôvere musí sa pridružiť poslušnosť uskutočniť rady duchovného otca. Nič nemôže byť užitočnejšie ako ich praktické uskutočňovanie, a nič nemôže byť škodlivejšie ako zanedbávanie týchto rád. Lebo v takomto prípade nekonáme božiu vôľu, lež vôľu svoju, a toto veru nie je oblahčujúca okolnosť pre náš mravný život. Usilujme sa poznať božiu vôľu prostredníctvom svojho duchovného vodcu a nevyvucujme od neho schvaľovanie našich osobných názorov, ktoré nemusia byť smerodajné. Môžeme oklamať svojho duchovného otca, ale

¹ 2 Kor. 5, 20.

nikdy neoklameme toho, ktorého on zastupuje. Pravda, i duchovný otec môže sa myliť, lež my sa nemýlime, keď ho poslúchneme, iba v prípadoch, ak by nám niečo kázal konať proti viere a mravom; vtedy načim hľadať iného duchovného vodcu.

Lež meniť duchovného vodcu nemôžeme podľa ľubovôle, musíme mať na to vážne dôvody, lebo v každom prípade ide o náš duchovný pokrok. Sú totiž ľudia, ktorí menia spovedníka zo zvedavosti, lebo zunovali počúvať tie isté rady, najmä keď to byly rady, ktoré im išly proti srsti, ktoré neboly im celkom príjemné. Iní zasa neboly vytrvalí, nevedeli žiť stále podľa určených pravidiel. Niektorým pýcha našuškala ísť k tomu, ktorý si ich viac váži. Ale sú aj takí ľudia, čo túžia po viacerých spovedníkoch. Majú zvláštneho spovedníka pre ťažšie hriechy, a zvláštneho pre hriechy ľahšie, ktorému sa hanbia vyznať a prezradiť skutočný stav svojej duše, aby si u neho nepokazily dobré meno. Pravda, to nie sú vôbec dostatočné dôvody meniť duchovného vodcu alebo spovedníka, lebo takáto taktika nikdy neosoží duchovnému životu.

Ale Cirkev svätá vždy zdôrazňovala slobodu vo voľbe vodcu svedomia; preto ak k duchovnému otcovi nemáme dôveru, ak mu nevieme celkom otvoriť svoje srdce, zvolme si iného. Môžeme to vykonať najmä vtedy, keď vidíme, že nás nevedie k dokonalosti, že náš pomer k nemu je celkom prirodzený, alebo že sám nemá k duchovnému vedeniu nevyhnutné predpoklady, o ktorých bola na začiatku reč. Pravda, to sú len zriedkavé prípady, ale nikdy nesmieme zabúdať na to, že duchovné vedenie len vtedy prináša úžitok, keď medzi duchovným otcom a vedenou dušou je otcovské porozumenie a spolupráca.

Obrátenie svätých.

Prof. P. Emilián Soukup, OP.

Dvojaký omyl zaviniť, že osobnosti svätých boli vyradené z prúdenia kresťanského života. Prvý omyl je názor, že svätí boli, aspoň najčastejšie, takí, ako sa písavalo: „Narodil sa zo vznešených rodičov a už od kolisky prejavoval znamenia budúcej svätosti.“ Druhý omyl je názor o obrátení svätých, totižto názor modernej náboženskej teórie. V prvom názore javí sa svätosť ako čosi daného už človeku hotové do kolisky; teda komu to nie je dané, márne by o to usiloval, a komu je to dané, má už svoju cestu a nepotrebuje iných svätých pre vývoj svojho náboženského života, iba, vari, aby zázračne pomáhali odstraňovať trápne náhody. Taký dôsledok bol zrejmý z názoru, a preto svätí boli ticho zbavení svojho miesta v prúdení životných náboženských síl.

Druhý názor obrátenie poníma ako východisko svätosti; ale obrátenie ako náhle vzbĺknutie, zachvátenie pocitom božstva, ktoré nastalo bez predchádzajúcej prípravy, pri príležitosti zvláštneho duševného dojmu z nejakej udalosti. No také silné zážitky sú zriedkavé výnimky na okraji životnej cesty, kým náboženský život je povinné pravidlo a povinná cesta sama. Preto aj tieto „obrátenia“ a z nich vyplývajúca svätosť sú pre každého jednotlivca svojrázne, nenapodobiteľné a neopakovateľné, nehodia sa pre druhého. A zase takí „svätí“ musia stáť len vedľa cesty ostatných napríklad ako sochy, ale len ako mŕtve sochy.

Prvý názor o hotovosti osobností svätých je omyl preto, že nikto z našich svätých neocitol sa na svete ako hotová osobnosť; veď o samom najsvätejšom vtelenom Božom Synovi je napísané v Evanjeliu, že prospieval múdrosťou a milosťou, to jest svätosťou, u Boha aj u ľudí.

Osobnosť svätých nebola hneď od počiatku taká hotová, žeby viacej podstatne nerástla, ale len asi tak, ako rastie telo narodeného človeka. Naši svätí sú podstatne iné osobnosti a idú podstatne inakšie do náboženského života, ako „svätí“ ktoréhokoľvek náboženstva. Svätí všade inde idú bezpodmienečne za svojimi osobnými dojmami a svojimi vlastnými náboženskými cestami; preto tiež sa už zreteľne ukázalo, že títo nekatolícki svätí vždy mali svoje vlastné náboženstvo, odchodné od doterajšieho náboženstva, hoci v ňom ďalej žili: utvorili nielen novú cestu, ale nové náboženstvo.

Lež naši svätí nemajú pred sebou duchovné pole bez ciest, aby svojou hotovou osobnosťou v ňom razili svoju novú cestu k Bohu. Majú presne popredku vyznačenú cestu, a to cestu, ktorá nestrpí predpoklad hotovej osobnosti, ale stojí na predpoklade pokroku, vývinu. Majú cestu, vyznačenú evanjeliiovými slovami, ktoré Kristus vyhlásil: „Ja som cesta.“ Pre našich svätých možná je len jedna cesta a jediná, totižto cesta nasledovania Krista; mimo nej u nás nielen niet svätosti, ale ani náboženského kresťanského života. Nasledovanie Krista je ďalej ešte vymedzené zásadami viery a cirkevnej autority podľa Pánových slov: „Kto vás počúva, mňa počúva.“

Úplná náuka o tom je v Liste Efezanom: „On (Ježiš Kristus) dal niektorých síce za apoštolov, niektorých za prorokov, iných zase za evanjelistov, iných zase za pastierov a učiteľov z dokonaťovať svätých, vykonávať služby, budovať telo Kristovo, až by sme všetci dospeli na jednotu viery a poznania Syna Božieho, na muža dokonalého, na mieru veku plnosti Kristovej.“¹ To je obecný zákon, platný bez výnimky pre každého, kto je súčiastkou tajomného Kristovho

¹ 4, 11.

tela, pre svätého aj pre posledného najnedokonaljšieho, priam tak, ako zákon o nasledovaní Krista.

Preto naši svätí rástli. A práve toto ich rastenie musí stáť uprostred živého prúdenia náboženských snažení; nielen ako počúvajúcí naše prosby, ale najsamprv a najviacej ako učitelia nasledovania Krista. Náboženský život, to jest nasledovanie Krista, je úloha vo svojom celku závratnej výše a až desivej vážnosti. Má svoj vysoký cieľ a preto aj svoj pozvoľný postup, postup osebe vyžadujúci určité trvanie, nie krátke. Lebo cieľom trvalého úsilia náboženského snaženia je vznešená osoba vteleného Božieho Syna v celej svojej dokonalosti spojenia Božstva s človečenstvom. Vtelený Syn Boží je vzor, obraz kresťanstva, prvorodený, najlepší z bratov; podľa jeho obrazu má byť kresťan, ako učí svätý apoštol Pavol. Vtelený Boží Syn je vzor uskutočnenia ideálu božej vôle o svätosti ľudského života. Pravda, také uskutočnenie, aké nikto nikdy nedosiahne a veru ani dosiahnuť nemôže, kto je číry človek. No práve z toho sa kresťanský život javí vo svojom pojme nasledovania Krista ako povinnosť, ktorá v pozemskom živote nikdy nie je pri konci, lebo označujú ju Kristove slová: „Budte dokonalí, ako váš nebeský Otec je dokonalý“, a slová svätého apoštola Pavla: „Budte mojimi nasledovníkmi, ako ja som Kristovým.“

Pri nasledovaní Krista u svätých teda nezáleží na tom a nie je výraznosťou života svätých a ich významu to, čo bolo ich čiste osobným rázom, čo aj „znamená budúcej svätosti od kolísky“. Rozhodujúci a vlastný význam je v e c nasledovania Krista. Nezáleží na ich svojráznom spôsobe konania v nasledovaní Krista, lež na tom, čo vo svojej osobnosti utvorili zo vzoru — Krista. Toto tvorenie je vlastný povinný náboženský život všetkých. Preto kre-

stanský náboženský život nijako nemôže byť náboženským životom, bez svätých, ktorí ukazujú veľké kroky k cieľu a veľké úspechy, dosiahnuteľné. Bez pozorovania a sledovania týchto nad prostrednosť vynikajúcich postáv by ostávaly len zákkrpky a ešte zákkrpky ustavične zakrpatenejšie.

Svätý apoštol Pavol má dve formulky, častejšie opakované, pre kresťanský život v nasledovaní Krista: „V Kristu Ježišovi“ a „Oblečte Krista“. Obe formulky boli už predmetom nemalých bohovedeckých kníh, a ukázalo sa, že v nich môžeme vidieť oboje, aj smysel nasledovania Krista aj nevyhnutnú složku tohto nasledovania, totižto obrátenie. Bo obrátenie je nevyhnutný predpoklad nasledovania Krista, a svätí by nemohli stáť uprostred náboženského života ako Kristovi nasledovníci, keby tam nestáli už svojím obrátením.

Katolícka náuka v náboženskom živote rozlišuje trojaké obrátenie. Obrátenie prijatím pravej viery; obrátenie kajúceho návratu z hriechu k posväcujúcej milosti; obrátenie k sústavnému a dokonalému nasledovaniu Krista. Z tohto rozdelenia musíme najprv zdôrazniť, že pre nás a pre našich svätých niet onoho obrátenia, o ktorom vravia moderní náboženski teoretici pod vplyvom príhod v amerických sektách. Obrátenie v smysle prijatia viery nijako sa neprejavuje zvláštnym vplyvom, rozhodujúcim ráz osobnosti svätých, lebo to je len podmienka, bez ktorej nemožno žiť duchom. Odborníci hovoria, že medzi našimi uznanými svätými je pomerne málo tých, ktorí prežili druhé obrátenie, z hriechnosti do života milosti. Ani to nie je rozhodujúce.

Rozhodujúce je tretie obrátenie a to u všetkých našich svätých. To bol počiatok ich vlastnej svätosti, obrátenie k dokonalému nasledovaniu Krista. Nastáva vtedy, keď si duša uvedomí dosah náboženského života ako nasledo-

vania Krista, cenu cieľa a cenu prekážok, povahu cieľa a povahu prekážok. Z toho uvedomenia vzniká v duši nesmierne napätie, ktoré vyburcuje najlepšie a najväčšie sily ducha, pripraví pod vplyvom milosti na najlepšie a najväčšie milosti, a nastáva najväčšie úsilie všetko podriaďiť ideálom nasledovania Krista, všetko zaradiť do tejto cesty. U rozličných osobností sprevádzajúce javy tohto obrátenia majú rozličný osobitný ráz, či náhlych, úžasných skutkov sebazapierania, odlúčenosti od ľudí a vecí, alebo aj strašných duševných trýzní. Ale to všetko zasa je len na okraji cesty, aj na okraji významu svätých. Podstata je ozajstné obrátenie k dokonalému nasledovaniu Krista.

Aj v tomto smysle svätí musia stáť uprostred živého prúdenia náboženského života každého kresťana. Lebo z rozvedeného pojmu nasledovania Krista vyplýva, že toto obrátenie v treťom smysle je povinné a musí nastať, ak má nastať ozajstné nasledovanie Krista, ktoré je pre každého povinné. Ak platí Kristovo slovo o neslučiteľnosti svetla a temnoty, ak platí slovo o nemožnosti spolčenia Krista s Belialom, vidí sa, že musí tu nastať obrátenie, vedomé odvrátenie, bolestné odvrátenie a také silné primknutie k nasledovaniu Krista, že sa na ne nezabúda.

Vari teraz vidno, akou potrebnou náboženskou složkou sú svätí svojimi osobnosťami a ako každý svätý je pre každého zaujímavým predmetom náboženských myšlienok o presakovaní prirodzeného nadprirodzeným, aby bola rýdzosť božieho detstva.

Máriina svätosť.

Univ. prof. Dr. P. Mag. Gašpar Friethoff, OP.

Posvätenie materstva.

Uvažujúcemu je zrejmé, že meno svätý nepoužíva sa v jednom smysle, bo svätými ne-

volajú sa len osoby, ale aj veci. Ľudia a anjeli nazývajú sa svätí, lež aj nádoby a rúcha. Základ toho musíme hľadať v samom poriadku, podľa ktorého tieto veci volajú sa svätými (bytostný poriadok alebo mravný poriadok).

Čo sa týka bytostného poriadku, všetko sa volá sväté, čo zvláštnym spôsobom je zasvätené Bohu a božím veciam a tak, nakoľko možno, vyňaté je zo všedného používania. Tak vrahujeme o posvätných nádobách, ktoré sú výlučne určené pre svätú službu. Hovoríme aj o Svätosti nášho pápeža, ktorý je zvláštnym spôsobom zasvätený samému Kristu. Aj o svätých kňazských rukách, ktoré sú posvätené svätým olejom, aby sa mohli dotýkať samého Pánovho tela atď.

V mravnom poriadku zasa prísudok svätý dávame iba vo vzťahu na samú ctnosť svätosti, ktorá vecne je totožná s ctnosťou nábožnosti, nakoľko totižto rozumné stvorenie ňou seba a všetky svoje úkony vzťahuje na Boha. No jednako prísudok svätý takto nie je vyhradený len osobám, lebo aj tu je analogia. Veď sviatosti alebo rehoľná regula volajú sa svätými, lebo spôsobujú túto mravnú svätosť. Preto aj niektoré úkony tak isto nazývajú sa svätými, lebo sú znameniami takejto mravnej svätosti. A tak ak nejde o osoby, lež o veci, nie je vždy jasné, v akom smysle je použitý prísudok svätý: vo vzťahu na bytostný poriadok a či na mravný poriadok. Ba naraz môžu byť oba smysly, čoho príklad nachádzam v tomto názvosloví: svätá (alebo presvätá) omša. Obetný úkon totižto je v najsvrchovejšej miere svätý pre zasvätenie, ale aj preto je svätý, že obetujúcich posväcuje.

V terajšom spasnom poriadku niekto môže mať osobnú mravnú svätosť iba skrze božiu milosť, ktorá je jej základom. Preto treba uvážiť, že aj slovo milosť dvojako sa používa, totižto vo smysle zadarmo daného daru a vo

smysle zapáčenía, čo hneď osvetlia tieto príklady: mať niečiu milosť alebo v biblickom hebraizme milosť nájsť v očiach niekoho; jesť chlieb milosťi, niekomu milosť urobiť. No nie sú veľmi odchodné, bo preto niekomu zadarmo dávame svoje dary, lebo sa nám viacej alebo menej páči. A čím viacej sa nám páči, tým viacej môžu naše dary rásť až po darovanie seba alebo života.

Vzhľadom na Boha obidva významy sa uplatňujú a zasa súvzťažne, ale inakšie ako v ľudských rozmeroch. Veď božskú lásku nevzbudzuje už naozaj nájdené dobro ako našu lásku, lež naopak božia láska vzbudzuje dobrotu: totižto nemiluje nás preto, že sa mu páčime, ale páčime sa mu, lebo nás miluje. Teda mocou božej milosťi (rozumej darom božím) prichádzame k milosťi (rozumej zapáčeniu) v jeho očiach. A čím jeho dar bude väčší, tým viacej sa mu budeme páčiť.

No Boh svoj najväčší dar — seba samého — dáva ľuďom skrze milosť, ktorú právom a zaslužene voláme milosťou posväcujúcou; bo tento dar v našich srdciach rozpaľuje žiar božskej lásky, ktorá nás tak spája s Bohom, že kto ostáva v láske, ostáva v Bohu a Boh v ňom.¹ Teda týmto darom Boh si u človeka robí príbytok;² stávame sa domácimi božimi,³ priateľmi Boha, ktorí robia, čo on prikázal,⁴ ba stávame sa božimi synmi a dedičmi.⁵

Teda osobná čiže mravná svätosť, založená v božej milosťi, obsahuje štyri veci: po prvé sjednotenie s Bohom (Boh ostáva v nás a my v Bohu); po druhé milosť v božích očiach (sme božimi priateľmi a synmi); po tretie právo na nebeskú slávu (lebo boží dediči); po štvrté vymanenie z pod hriechov (lebo robíme, čo prikázal).

¹ 1 Ján 4, 16.

⁴ Ján 15, 14.

² Ján 14, 23.

³ Rím. 8, 17.

⁵ Ef. 2, 19.

Nech je medzi dvoma osobami neviem aké spojenie citom, nech sa akokoľvek utužuje, takže naozaj je dôverné a hlboké, a preto aj jedna z nich je „druhé ja“ druhej, jednako jednota bude väčšia, keď už bude iba jedna osoba. Keďže teda Boh a človek v Kristovi nespájajú sa len citom lásky, ale sú iba jedna osoba, hypostatické spojenie, keď naň osve hľadíme a abstrahujeme od samej posväcujúcej milosti, musí Bohu zasvätiť Kristovo človečenstvo. Preto, ako všetci uznávajú, o človekovi Kristovi musíme povedať, že je svätý **v bytostnom poriadku tvarovo** (formálne) už pre samo spojenie vtelenia. A táto jeho svätosť nie je prípadková ako svätosť posvätných nádob, lež ozaj podstatná, keďže Kristus nie je prípadkovo, ale podstatne prirodzený Boží Syn.

No nakoľko ide o mravný poriadok, či totižto človeka Krista máme nazvať svätým už pre samo hypostatické spojenie, — teda po abstrahovaní od milosti, ktorú voláme posväcujúcou — poniektori prišli do pomykova. Chceli, aby sa vpravelo skôr o akejsi požiadavke takejto svätosti. Teda Kristus vtelením nie je svätý „tvarovo“, ale „od základu, od koreňa“.

Mnohí iní však myslia, že hypostatickým spojením — teda prirodzeným synovstvom, ktorým onen človek je Boží Syn — človek Kristus je **tvarovo** posvätený nielen v bytostnom poriadku, ale aj v mravnom poriadku. Ním onen človek je naozaj svätý, a tak má všetky štyri známky svätosti, ktorú pôsobí posväcujúca milosť, a to vo vyššom, neporovnateľnom stupni.

Spojenie s Bohom citom lásky je veľmi prevýšené totožnosťou, ktorá vyplýva z hypostatického spojenia: človek Kristus je nielen dôverne spojený s Bohom, lež sám je Boh.

Milosť v božích očiach prezrádza hlas z neba: Toto je môj milovaný Syn, v ktorom mám zaľúbenie.⁶ A keď sa svätý Pavol v Liste Efezanom⁷ pýta, či dakto má v nenávisti svoje telo, priam tak môžeme sa pýtať, či Boh mohol mať v nenávisti telo Boha?

Dedičmi božími sme skrze posväcujúcu milosť, ale v tom smysle, že sme Kristovými dedičmi. No on je pre hypostatické spojenie prirodzený Boží Syn a to tak, že ani milosťou nemôže sa stať adoptívnym synom. Preto už ozať od prvej chvíle v lone svojej najmilšej matky je dedič otcovskej slávy a bohatstiev bez toho, žeby dajako potreboval milosť.

Človek z lásky robí, čo Boh prikázal; preto aj usiluje vyhýbať všetkým hriechom. Ale láska nezničiteľne môže byť v ľudskom srdci iba v blaženom videní, ktoré totižto odstraňuje všetok blud, všetku nevedomosť a nerozvažitosť, a tým aj možnosť hrešiť, človeku prirodzená, keďže nemá vecný základ, je navždy spútaná, aby sa nikdy nemohla uskutočniť. No človek Kristus — aj keď čo najdokonalejšie abstrahujeme od dokonalej milosti blaženého videnia — už pre samo prirodzené synovstvo má, že nemôže hrešiť; metafyzicky je nemožné, aby Boží Syn hrešil.

Veru viacerí, aj veľmi slávni bohovedci inakšie smýšľajú. Pripúšťajú, že možnosť hrešiť u človeka Krista bola spútaná buď účinnou milosťou alebo aspoň blaženým videním, ktoré mal od počiatku vtelenia; predsa pripúšťajú u Krista samu možnosť hrešiť, bo ináč nemôžu nájsť rozriešenie ťažkosti, ktorá vzniká zo zdánlivej protivity medzi dokonalou Kristovou slobodou a Otcovým rozkazom. Predsa väčšina bohovedcov jednoducho háji metafyzickú, absolútnu nemožnosť hriechu u človeka Krista. Veď onen človek je Boh. Ako teda je proti-

⁶ Mat. 3, 17.

⁷ 5, 29.

rečenie vo výrazoch, keď povieme: Boh hreší alebo Boh môže hrešiť, tak také isté protirečenie je tvrdiť, že človek Kristus — keď pritom hypostatické spojenie je nenarušené — môže hrešiť.

Preto hypostatické spojenie čiže prirodzené synovstvo nielen v bytostnom poriadku, ale aj v poriadku činnom čiže mravnom posväcuje človeka Krista, takže ním je svätý nielen podľa požiadavky, lež tvarovo. — Predsa posväčujúca milosť preto nebola v ňom zbytočná; veď ľudské skutky človeka, ktorý sa volá Kristus, nemajú byť len bez hriechu, to jest nielen nemajú sa protivíť nadprirodzenému poriadku, lež nadto majú zodpovedať nadprirodzenému poriadku, aby totižto nimi Kristus nám mohol získať nadprirodzenú odmenu. Tak teda hypostatické spojenie nevyžaduje svätosť, ale posväcuje; no vyžaduje posväčujúcu milosť ako zdroj nadprirodzených ľudských skutkov.

*

Keď toto máme, ľahko pochopíme, prečo podobná otázka prichádza o Máriinom posvätení božským materstvom s abstrahovaním od posväčujúcej milosti.

Božské synovstvo posväcuje človeka Krista tvarovo aj v bytostnom poriadku aj v mravnom poriadku. Či teda božské materstvo posväcuje človeka Máriu tvarovo v bytostnom poriadku aj v mravnom poriadku?

Niektorí bohovedci myslia, že božské materstvo Máriu tvarovo posväcuje, kým iní vravia, že toto božské materstvo len pýta tvarovú svätosť.

Je však celkom zrejmé, že ide skôr o slová ako o veci, keďže v skutočnosti obidvoje sa uplatňuje: vlastné materstvo Máriu posväcuje formálne a neformálne, totižto podľa toho, či vravíme o bytostnom poriadku alebo o mravnom poriadku.

Bo v bytostnom poriadku nemôžeme pochybovať o tvarovej (formálnej) Máriinej svätosti pre jej materstvo; veď ako v bytostnom poriadku milosť synovstva zasväčuje človeka Krista Bohu, tak aj milosť božského materstva zasväčuje túto ženu Bohu, a oveľa viacej, ako hocaké iné zasvätenie môže osoby alebo veci posvätiť Bohu. Čo sa týka mravného poriadku, musíme uvážiť tie isté štyri známky ako vyššie.

Nikto nemôže pochybovať, že božské materstvo pôsobí spojenie s Bohom a to oveľa dôvernejšie, ako posväcujúca milosť môže spôsobiť. Veď predsa už predtým sme mohli pozorovať Máriinu príbuznosť s jednotlivými božskými osobami, ktorá spočíva v ozajstných a dôverných vzťahoch, čo vyplývajú z božského materstva.

Uvažujúcemu je zrejmé z a l ú b e n i e v Márii, ktorým si ju Boh zaľúbil, ktorá miluje podľa vlastného zákona úcty k rodičom.

P r á v o n a n e b e s k ú s l á v u doista patri aj matke. No jednako aj keď Boh už nemôže Krista ako prirodzeného Syna Božieho prijať za syna skrze posväcujúcu milosť, predsa Mária, čo aj je prirodzenou Božou matkou, ešte sa stáva a musí sa stať dcérou Božou prijatím milosti. Teda Mária má nárok na nebeskú slávu ako Otcova prvorođená adoptáciou, kým Syn onen nárok nemá adoptáciou, ale prirodzenosťou. — Priam tak nesmieme zabúdať, že dedičstvo neprináleží len prirodzenému Synovi, lež akosi aj jeho matke. Ale predsa dedičské právo ináč vzťahuje sa na Syna a na matku: Lebo Mária ie pred Bohom len stvorenie, preto dedičské právo môže mať len zčiasťky, kým Synovo právo je dokonalé a absolútne právo (totižto bez akéhokoľvek predpokladaného slobodného zamierenia). Preto v tejto tretej známke svätosti je už veľký rozdiel.

No väčší rozdiel je vo štvrtej známke. Máriino materstvo je vzťah, ktorý, keďže je prípadok, predpokladá svoj podklad, v ktorom spočíva. Človek Kristus synovstvom je Boh materstvo Máriu nevyvyšuje toľme, aby ne bola stvorením. A tak záver je zrejmý: Mária ktorú slobodná božia vôľa z ničoho do výšk pozdvihla, sama od seba má tú vlastnosť že môže hrešiť. Protirečenie vo výrazoch je keď povieme, že Boh (a podobne Kristus) môže hrešiť; to isté protirečenie je, keď povieme že Mária nemôže hrešiť. Preto štvrtá známka svätosti so stanoviska samého božského materstva — teda po abstrahovaní od milosti — celkom chýba. A tak v mravnom poriadku božské materstvo neposväcuje Máriu tvarovale keďže nijaká shoda nemôže byť medzi Kristom a Belialom,⁸ božské materstvo posväcuje Máriu v tomto poriadku od základu, to je vyžaduje svätosť, ktorú dáva posväcujúca milosť.

Apoštol - sluha boží.

Dr. Michal Myslavský.

Každé povolanie, každé zamestnanie, vyznačuje sa zvláštnou duševnou charakteristikou ktorú nemôžeme privlastniť nikomu inému. Duševná charakteristika vojaka je odchod od charakteristiky obchodníka. V našich časoch veľa sa vraví o apoštoloch, — kňazoch aj laikoch — ktorí majú šíriť slávu božieho me a Cirkvi svätej vo všetkých odvetviach spoločnosti. Čo je teda apoštol? Ako by sme charakterizovali moderného apoštola? Na túto otázku dá nám odpoveď najvznešenejší apoštol Kristus, ktorý svojou osobou, svojím účinkovaním ostane na veky najdokonalejší vzor apoštola.

Zjavenie predstavuje nám apoštola Krista ako služobníka. On bol Spasiteľ. Kňaz, Kr

⁸ 2 Kor. 6. 15.

Učiteľ atď., ale to sú iba takrečeno titulky, pod ktorými plnil úlohu služobníka. Jeho poslaním bolo slúžiť. Prichádza na svet preto, aby plnil vôľu Otcovu.¹ A keď opúšťal svet, povedal slová, v ktorých vyjadril splnenie programu služobníka: „Otcé, dokonil som dielo, ktoré si mi dal, aby som konal.“²

Prorok Izaiáš tiež oznamuje, že Mesiáš bude vyvoleným služobníkom, v ktorom Boh má zaľúbenie. Mesiáš od večnosti bol vyvolený preto, aby plnil vôľu Otcovu, aby slúžil ľuďom. A prečo žil na svete? Aby slúžil ľuďom. Zo sveta odchádza, lúči sa s ľuďmi, ale s tým vedomím, že bude im osožnejší, že im viac pomôže. Odchádza do neba, aby odtiaľ slúžil ľuďom. Preto môžeme povedať, že vtelenie Božieho Syna je najmakateľnejším dôkazom tvrdenia, že prišiel slúžiť. Krásne to vyjadril svätý Pavol slovami: „Ježiš Kristus, hoci bol v spôsobe Boha, nepokladal to za lúpež, že je rovný Bohu, ale zmaril seba samého, keď si vzal podobu sluhovskú a stal sa podobný ľuďom, . . . uponížil seba samého a bol poslušným až na smrť, a to na smrť na kríži.“³ Nieto krajších slov, ktorými by sme vyjadrili Kristovo poslanie na zemi. Hľadal cesty, hľadal všetky spôsoby a možnosti, aby ľudským dušiam dokázal, že im chce slúžiť. A tým, čo by hádam pochybovali o tomto poslaní, Kristus verejne vyhlásil svoj životný program: „Syn človeka neprišiel dať si posluhovať, ale posluhovať a dať svoju dušu na vykúpenie za mnohých.“⁴ A za tento program Kristus aj zomrel.

Môžeme povedať, že všetka činnosť Kristova medzi ľuďmi bola iba sústavným uskutočňovaním programu, ktorý je vyjadrený v jednom slove: slúžiť! Keď vidíme Krista kázať, uzdravovať, povzbudzovať, napomínať, trpieť, umierať, to sú vždy úkony, ktorými nám doka-

¹ Žid. 10, 7.

² Ján 17, 4.

³ Filip. 2, 5—7.

⁴ Mat. 20, 28.

zuje, že prišiel, aby nám slúžil. Duša Kristova, ktorú môžeme poznať v jeho činoch, nebola panovačná, netúžil po podrobení krajín a národov pre svoje osobné dobro, ale bola to duša, ktorá sa zasvätila a obetovala službe. To, čo Kristus Pán vykonal večer v Zelený štvrtok, keď umyl svojim učeníkom nohy, bolo iba jedným z tisícich potvrdení pravdy, že dušou jeho života bola myšlienka slúžiť.

Služba Krista Pána voči Bohu prejavovala sa v dokonalej poslušnosti: Žil pre Otca. Voči ľuďom v dokonalej ochote pomôcť im vždy a všade. Od toho neodradila ho nevďačnosť Židov, ani ich tvrdosť. Mal vždy pevnú vôľu odstraňovať biedu u všetkých, čo boli postihnutí. Kristus rýchle zabúdal na všetky pokorenia, na všetky urážky, lebo jeho duša až na dno bola presiaknutá apoštolskou myšlienkou dokonale slúžiť všetkým. Toto svoje mesiášske presvedčenie potvrdil tak, že dal sa zabiť za tých, ktorým prišiel slúžiť. A veru tí, čo ho ukrižovali, zaobchádzali s ním tak, ako s obvyčajným sluhom, ani im na um nesišlo myslieť si o ňom niečo viacej, alebo súcítiť s ním. A Kristus im neodporoval; nám slúžil aj pri ukrižovaní.

Áno, Kristus pokladal svoj apoštolát za službu bližnému, prišiel preto, aby bol iným užitočný. Zabudol na seba, aby službou našiel iných. A v tom ľudia tohto sveta videli hlúposť a nedôstojnosť, kým Boh v tejto službe svojho Syna videl jeho božskú veľkosť, zásluhy a slávu.

Na tento najdokonalejší vzor apoštola hľadel tiež apoštol národov svätý Pavol, dokonale ho pochopil a veru aj uskutočnil. „Pavol, apoštol a sluha Ježiša Krista...“, Pavol „pre všetkých stal sa všetkým, aby všetkých spasil“.⁵ Tieto slová opakuje svätý Pavol vo všetkých

⁵ 1 Kor. 9, 22.

svojich listoch. Apoštol a služobník, to sú dve slová, ktoré v reči apoštolovej sú nerozlučiteľné. Je apoštolom, lebo je služobníkom, v tom smysle, že služba je zárukou správneho apoštolátu. Je služobníkom preto, že je apoštolom, lebo apoštolát nevyhnutne vyžaduje službu. Nie je to slovná hračka, ale dôrazné vyzdvihovanie veľkej pravdy, že kto nevie slúžiť, nemôže byť apoštolom, a že apoštolát nie je ničím iným ako službou bližnému. A svätý Pavol, plný apoštolským duchom Kristovým, nemohol ináč vraviť, preto nepokladal sa za nič inšie ako za služobníka bratov v Kristovi.

Tohto ducha služobníctva Kristus žiada od nás všetkých. Raz povedal: „Kto bude chcieť byť väčším, buď vaším sluhom; a kto bude chcieť byť medzi vami prvým, buď všetkým za sluhu.“⁶ On, ktorý prišiel slúžiť, tých, ktorých vyvolil, vyvolil preto, aby slúžili. V nich sa chce vidieť, v nich chce poznať skutočné predĺženie svojho poslania. Prestanú byť apoštolmi, keď prestanú byť služobníkmi. Toto tak často potvrdily dejiny. Koľki boli apoštolmi podľa mena, a to preto, aby ich obdivovali, aby z tohto titulu ťažili. Judáš, ten je vari prvým príkladom tohto tvrdenia. Aj on bol úradne apoštolom, ale chcel, aby mu slúžili, preto zradil Majstra.

Keď si chceme zaslúžiť názov apoštola Kristovho, naučme sa slúžiť, naučme sa zabúdať na seba a nevyhľadávať sa v činnosti. Musíme byť cestou, po ktorej všetci pôjdu, a nie cestujúci, ktorých iní nesú alebo vezú. Dávajme, a neprijímajme, osvojme si pokoru otroka, ktorý umýva nohy pána, a *nebuďme páni*, čo sa hanbia za otrokov. Buďme hrdí na to, že nás Boh vyvolil za šíriteľov svojej slávy na zemi, za svoje nástroje; ale to nesmie byť pre nás príčinou povýšenosti, ktorá by nás oddeľovala

⁶ Marek 10, 43–44.

od tých, medzi ktorými máme pracovať. Najmä dneskajšie časy nám pripomínajú, že nesmieme ostať za svojim Učiteľom a Majstrom, ktorý prišiel ľudom slúžiť. Buďme služobníkmi tých, ktorých chceme priviesť k službe Bohu.

DO VÝŠAV.

Panna Mária, sprostredkovateľka milostí.

Svätý Bernard.

Slovo telom sa stalo a prebýva už medzi nami. Prebýva v našej pamäti, v našich myšlienkach, v našich predstavách. Pýtaš sa azda, ako to? Veď leží v jasličkách, odpočíva v lone panenskej matky, káže na hore, modlí sa v noci, visí na kríži, bledne pri skonávaní, dobrovoľne umiera, zostupuje do predpekla, tretieho dňa vstáva z mŕtvych, apoštolom ukazuje miesta rán, — znaky to víťazstva, konečne pred nimi vystupuje na nebesá. O ktorej z týchto udalostí by sme neuvažovali správne, nábožne, sväte? Veď o ktorejkoľvek rozjímam, rozjímam o Bohu, lebo všetko sa týka môjho Boha. Povedal som, že je múdre rozjímať o tom, že je rozumné pripomínať si chvíle zo života Spasiteľovho, pretože onen kňazský prút doniesol mnoho takých mandlí, ten prút, ktorý Mária dostala z neba a ktorého plody nám hojne rozdáva, Mária, ktorá prijala z nebies priamo a nad anjelov Slovo zo srdca Otcovho. Prel. Fr. P.

Znášajme kríž!

Svätý Lev Veľký.

Kto prijíma kríž, ten zabíja v sebe žiadostivosť, usmrcuje v sebe nerestí, ľahko vyhne márnivosti a vzdá sa všetkého bludu. Prel. Fr. P.

O jednote katolíckej Cirkvi.

Svätý Cyprián.

Jediná je Cirkev, ale ona sa rozrastá do veľkého množstva, lebo je plodná, podobne ako mnoho je lúčov slnečných, ale svetlo je jediné, alebo ako strom má mnoho konárov, ale predsá je jeden kmeň, pevne zakorenený silným koreňom, a i keď mnoho potôčikov vyviera z jedného prameňa a bohatá štedrosť prameňa sa tak zdá veľmi roztrieštená, predsá je zachovaná jednota v pôvode. Oddel' lúč od slnka, jednota svetla

neutrpi rozdelením; odlom konár so stromu, nebude môcť prinášať ovocie, oddel potôčik od prameňa, oddelený vyschne. Tak aj Cirkev, zalíata svetlom Pánovým, osvetľuje svojimi lúčmi celý svet; no predsa jedno je svetlo, ktoré všade preniká, a jednota tela sa neľáme. Pre svoju veľkú plodnosť po celej zemi rozkladá svoje konáre; do celého sveta rozvádza plno tečúce potoky; predsa však jedna je hlava, jeden pôvod a jedna matka, matka veľmi plodná: my sme jej deti, jej mlieko nás živí, jej duch nás oživuje.

Prel. Fr. P.

Chválospev na trpezlivosť.

Svätý Cyprián.

Trpezlivosť nás robí Bohu milými a zachováva nás pre Boha. Ona mierni hnev, krotí jazyk, riadi vôľu, zaisťuje pokoj, spravuje mravy, premáha nával žiadostivosti, potláča prudkosť pýchy, hasí oheň nedorozumenia, krotí moc bohatých, zľahčuje núdzu chudobných, chráni vznešenú neporušenosť panien, ťažko vykupovanú čistotu vdov a vzájomnú lásku manželov. V šťastí robí nás poníženými, v protiventstvách posilňuje, v krivdách a potupách uspokojuje. Učí chytro odpúšťať previnilcom, a ak sa sám dopustíš chyby, dlho a mnoho prosíš. Premáha pokušenia, prijíma prenasledovania, znáša trápenia a muky. Ona je to, čo mocne chráni základy našej viery, ona je to, čo dáva toľký vzrast našej nádeji. Ona riadi smer, aby sme mohli kráčať cestou Kristovou, tým, že kráčame trpezlivo podľa jeho príkladu, spôsobuje, že zotrávame v synovstve božom tým, že nasledujeme trpezlivosť Otcovu.

Prel. Fr. P.

Zapri sám seba a nasleduj ma!

Svätý Augustín.

Tažkým a tvrdým sa zdá Pánov rozkaz, aby ten, kto ho chce nasledovať, zaprel seba samého; ale nie je ťažké a tvrdé konať, čo rozkazuje ten, ktorý sám pomáha. Lebo je pravda, čo mu hovorí Zalm: „Pre slová úst tvojích strážil som tvrdé cesty.“ Čokoľvek je teda ťažké v prikázaniach, účinkom lásky stáva sa ľahké. Čo však znamená: Nech sa zaprie! Aby si nenamýšľal, aby vedel, že je človekom, a aby pamätal na prorocké slová: Nech je prekliaty každý, kto svoju nádej skladá na človeka; nech teda prestane jestvovať pre seba, lež nie preto, aby klesol, ale aby žil v Bohu.

Kde máme nasledovať Pána? Vieme, kde išiel. Vstal z mŕtvych a vstúpil na nebesá. Tu ho máme

nasledovať. Rozhodne nesmieme zúfať, lebo sám (Pán) prisľúbil, čo nik nemôže urobiť. Prečo by sme zúfali, keď sme údmi toho tela, ktorého hlavou je on. Prospešné je nasledovať ho, ale treba pozor dávať ako; lebo tie slová Pán Ježiš nepovedal po vzkriesení; netrpel ešte, ale pripravoval sa pristúpiť ku krížu, chystal sa na poníženie, na potupy, bičovanie, trne, rany, nádavky, pohany, na smrť. Cesta sa zdá byť drsná. Váhaš, nechceš nasledovať! Kto by však nechcel ísť k osláveniu? Každého teší povýšenie, ale pokora je stupňom k nemu.

Vezmi svoj kríž a nasleduj Pána! Veď čo iné označuje náš kríž, ktorý nám Pán prikazuje niesť, aby sme ho čo najochotnejšie nasledovali, ako nie naše smrteľné telo. On nás trápi, kým nás smrť nevezme do slávy. Teda tento kríž má byť ukrižovaný a prerazený klincami bojzlivosti pred Bohom, aby sa ti nestal neznesiteľným, keby sa sprotivil, majúc uvoľnené údy. Vôbec nemôžeš nasledovať Pána bez toho, že by si ho neniesol. Veď ako ho budeš nasledovať, keď nie si jeho? Apoštol hovorí: „Kto patrí Ježišovi Kristovi, telo svoje ukrižoval s jeho naružnosťami a žiadosťami.“

Prel. P.

Boh sa pyšným protiví.

Svätý Gregor.

Nech počujú všetci: Boh sa pyšným protiví, no pokorným dáva milosť. Nech počujú všetci: U Boha je každý nečistý, čo povyšuje svoje srdce. Nech počujú všetci: Čo sa pýšiš, zem a popol? Protí morovej rane tejto slabosti počujme všetci, čo Učiteľ-Pravda učí, hovoriac: Učte sa odo mňa, lebo som tichý a poníženého srdca. Veď preto jednorodeny Syn Boží prijal na seba podobu našej slabosti; pre toto neviditeľný nielen ako viditeľný, ale aj opovrhovaný sa zjavil, pre toto pretrpel potupy urážok, hany posmechov a muky, aby pokorný Boh poučil človeka, že nemá byť pyšný.

Aby nás ozaj naučil, aká veľká je étnosť pokory, ten, ktorý je naozaj veľký, stal sa malým až k mukám. Keďže pýcha diabla stala sa prameňom našej skazy, pokora božia sa stala nástrojom našej spásy. Náš nepriateľ, postavený do vesmíra, chcel sa povzniesť nad všetko. Lež náš Vykupiteľ, prevyšujúci všetko, ráčil sa stať malým medzi všetkými. Preto teda náš Vykupiteľ kráľuje nad srdcami ponížených, a onen Leviatan sa volá kráľom pyšných; a tak zrejme poznávame, že najzjavnejším znakom zavrnutých je pýcha, naproti tomu pokora je známkou vyvolených.

ŽIVOT.

Katolíci, dajte nám svätých!

Podvečerný vlak odváža nás z hluku hlavného mesta. Najprv pomedzi vily, potom po úbočí medzi zreľými strapcami hrozna a napokon ako by po medzi, oddeľujúcej vínorodé vŕšky od rovinatých lúk a polí. Hory s červenou gloriolou zapadnutého slnka zblízka sú tmavopopulavé, zďaleka modré. Ľudia sedia v akej-si unavenej spokojnosti, že konečne prerušili vysilujúce napätie. A je ich vyše tridsať vozňov.

— Čieže je to krásne hrozno pod tými červenakavými listami — nadpriada rozhovor mladý muž, štíhlejšej postavy, otvorenej tváre, so zvláštnym svitom očí.

Po niekoľkých vetách v úplnej srdečnosti a spoločenskej jemnosti odvedie tento muž tok reči do oblasti náboženskej. A keď si už zaistil úprimnú nezaujatost, prijatie svojich slov, začal vyčítovať, vyčítovať. Ticho, pravda, ale vyčítovať:

— Vy katolíci, vy katolíci! Ja medzi vás nepatrím... Viem, že aj vy ste ľudia, aj že ste krehkí. Takí sme aj my. I to viem, že dobrí sú medzi vami. Ale aj medzi nami... Len to si neviem predstaviť, že toľko rozprávate o svätosti svojej náuky, hej, dôraz kladiete na svätosť, ... — a svätých nemáte!...

— To nie pravda! — Tak sa ozve vaša rímska hrdosť! A už mi stfiate kalendár a ukazujete. Už listujete nervózne v časopisoch, hľadáte mi zázraky, divy, neslýchané fakty. A aby ste ma načisto dorúbali, chytáte veľké životopisy svätých: Hfa, tu celé stovky, vravíte víťazne celí uveličení. Hej, dobre. Ale dovolím si podotknúť maličkosť: Keď tak rozhodíme po zemeguli všetky tieto stovky svätých podľa miesta a času, koľko svätých mi ukážete za jedenásť storočí (833—1933) na Slovensku? Koľko za posledných 400 rokov? ..

Líca neznámeho zahorely, husté obočie má tuho stisnuté ponad oči. Slová mu vychodia z úst ako výčítky niekoho, komu sa ukrivdilo. Taký dojem aspoň robilo to silné zaostrenie jeho hlbokých očí!

— A že svätých nemáte, vy slovenskí katolíci, že ich nemáte dnes, a že ste ich nemali ani včera, to som si preštudoval. Staviate svätcom sochy, ale životom ste ďaleko od nich — ako tie sochy samé. Nábožnosť u mnohých z vás, a je ich veľa, veľa, čo sa ňou aj na desať kilometrov oháňate za dvermi každej kancelárie, nábožnosť, o ktorej rozprávate najsilnejšími citátmi svätých, značí biedny kepeň pretvácky na získanie kariéry, na zakrytie klamstiev a krádeží. Ideme z hlavného mesta, ja poznám ten život!...

Z prízvuku týchto slov začal som tušiť ranu: otvorenosť tváre osmutnela.

— Ci to vari nie je vrcholne dôležité, aby všetko lopotenie a životná cesta desaťročí, bola správna, bez kľčov pochybností, bez hmlistej neistoty? Keď niesť bremeno životných búrok a útrap je samo v sebe také ťažké, o čo ťažšie tomu, čo nevie, kde ho niesť, prečo ho niesť a ako?...

Na vysokom čele vráska, druhá, tretia. A z vnútra nový prival slov.

— Ak je vaša pravda naozaj svätá, vtedy vám beda! Zohyždili ste ju, skorumpovali, pošliapali ste si prospechársky pod nohy, čo malo stáť najvyššie! A to preto, lebo nemáte svätých! Nasycujete slovami, konkrétne živá náuka chýba.

Už nie neznámy, ale priateľ, zjavne s veľkou ranou na duši, horko a nahlas — cestujúcich takmer už niet — rúbe novými invektívami:

— Sledujem vás. Vaši predáci šípia vážnosť čias. Áno, spodné vlny, základy života, sa rozovrely. Slnéčniky ľudských túžob po šťastí ovisujú a v neslýchanom tempe zvodov a pokušenia odvracajú sa od svojho slnka. Pôjdu hľadať nové planéty pre svoje životné šťastie.

A nové privaly výčitiek...

— Toľko kričíte, že časy sú strašné, časy rozhodné, prelom a triedenie duchov! Myslite si, že slnéčniky obrátia poslušne svoje hlavy k slnku rímskej pravdy? Ale akože to možno myslieť bez praxí tejto pravdy, bez jej vyobrazenia v terajšom dennom živote; ba čo viac, keď je vo veľa prípadoch skarikovaná od vás samých? Tento dôkaz je najnázornejší. A predsa...!

Lúčime sa dlhým stisnutím rúk... Tá osľňujúca túžba duše, vyžiarovaná hlbokými očami!... Za slovami: A predsa...! vytušiť všetky nádeje a sklamania, všetku trpkosť cesty u tohto vášnivého smädoša pravdy, postaveného pred dilemu: Katolicizmus — priepasť alebo život?... Ústa ešte pootvorené, ako by čakajúce rosu, ktorú srdce tuší a ako vidí zakalenú trudom. Ruka vlhká a vreľá...

Sbohom!

Len jedna skutočnosť vibruje v mozgu ako dábica kométa v celej svojej oslepujúcej svetlosti, ohromnej vážnosti a hroznej naliehavosti. Jediný výkrik opakovali všetky výčitky tohto dezorientovaného smädného brata: Katolíci, dajte nám svätých! V kanceláriách, v továrňach, v živote!... a utíšite môj tantalovský smäd... Lebo len čo sa zblížia čisté vody Petrovej pravdy k suchým perám, hneď sa vynorí aj zbrýzganý život mnohých jej nositeľov. Hlava sa sklamané odvracia. — nanovo čakať a hľadať.

A keďže každý človek má v sebe neodolateľný smäd po pravde a šťastí, je táto duša, vysoko túžiaci, cítiaca, výkrikom v chaose a vo vysokej horúčke blúzniacich miliónov. No je aj tvrdou výčitkou vlažným a tuctovitým katolíkom, ktorí sú hanbou Cirkvi a kameňom úrazu tým, čo sú mimo Cirkvi. Je to, žiaľ, trpký pocit, ktorý nám nevdojak pripomína slová božského Hospodára: „Posbierajte najprv kúkoľ a poviažte ho do snopkov, aby sa spálil“ (Mat. 13, 30).

E. Macák, SS.

Kallokagathia.

Keď malé dieťa prvý raz preslabikovalo nápis nad nemocnicou „Pre nervove a duševne chorých“, zvolalo: „Čo to má byť? Duševná choroba — to je hriech.“ Deti a blázni hovoria pravdu. Môžeme síce s akýmsi oprávnením hovoriť o duševných chorobách pri telesných (hlavne nervových) chorobách, pri ktorých sa ukazujú tiež úchylky v duševnom živote, ale len metonymicky. Prastaré frázy o „zdravom duchu v zdravom tele“ nie sú pravdivé. Vo veľmi chorom tele často sídli duša mimoriadne vynikajúca, a naopak v najzdravšom tele duch úbohý, až biedny. Biskup Nemesius z Emesy už napísal (okolo r. 400), že sa často hovorí o telesnom zdraví ako o duševnej patričnosti, ba že telesné zdravie je životom duše. Keď Juvenalis vylíčil telo gladiátorov — ako je známe, súcich na každú neresť a duševnú nízkosť — ako len kypí zdravím, povzdychol si: „Orandum est, ut sit mens sana in corpore sano.“ Ľudia používajú teraz a už používali dávno tieto také známe slová v celkom opačnom smysle, v akom boli napísané v X. satíre: Gladiátori sršia zdravím, ale treba sa modliť, aby v takom zdravom tele bola tiež zdravá duša. Pravda, musíme sa usilovať, aby v nás, v našich deťoch a sverencoch a vôbec v človekovi spojovalo sa telesné zdravie s duševnou zdatnosťou. Gréci mali pre to výborné slovo kallokagathia: Zdravé (krásne) telo má byť spojené s mravným dobrom v príslušnej duši. Tedy musíme usilovať o telesné zdravie spolu s duševným „zdravím“. Katolícka Cirkev od počiatku prísne prikazuje, aby sa manželstvo uzavieralo len medzi zdravými a duševne bezchybnými snúbencami. Ťažké podmienky kladie pre dovolenie pokrvenských manželstiev, všemožne bráni rozširovať choroby cestou manželstva; mimomanželský telesný styk muža so ženou bez výhrady zakazuje. Už Starý zákon odsudzoval zaviniť nezdravosť potomstva. Ale k tomu vedie len jedna cesta: prostriedkami mravnými. Ľudia sa musia tak vychovávať, aby chápali zodpovednosť manželstva a nebrali si na svedo-

mie zbytočný vznik nezdravých alebo duševne menejcenných potomkov. To sa dosiahne zákazom (morálnym) sobášov medzi trvale chorými a lekárskeým ošetrovaním úchylných ľudí, keď už na svet prišli. V Nemecku stoja teraz vedecké náuky o lekárskej dedičnosti a čo s tým súvisí na najvyššom stupni, a tu je na mieste pripomenúť si, čo v tej príčine predniesol profesor patologickéj anatomie v Berlíne Rössle vo svojej prednáške na IV. medzinárodnom sjazde porovnávačej patológie v Ríme 1939: Musíme usilovať o zdravé potomstvo, ale musíme liečiť nie celkom zdravé potomstvo; na to sme lekármí. O zdravie potomstva sa postaráme zdravými rodičmi po stránke dedičnosti, ale aj náležitým opatrovaním plodu v živote matky a, pravda, aj potom. Naše heslo znej: Eugenika a euténika.

Univ. prof. MUDr. J. F. B a b o r.

Proti zneužívaniu mena Ježiš.

Meno Ježiš, božím večným rozhodnutím určené Spasiteľovi sveta, už samo označuje nesmierne veľký účel vtečenia Syna Božieho. Znamená totiž: Boh — Pomoc, Boh — Spása, alebo tiež: Bože, pomôž! A to vo smysle: Boh je jediná Pomoc a Spása, Bože, ty jediný môžeš pomôcť, preto pomôž! — Preto svätý Peter hneď pri prvej srážke s veľradou židovskou celkom správne aj vo smysle filologickom presne vyhlásil: „Niet v nikom inom spásy; lebo niet iného mena pod nebom, daného ľuďom, v ktorom by sme mali byť spasení.“

A smelo môžeme povedať: Celý svet nech priamo a radostne, prinútený najtrpkšími sklamaniami, dnes potvrdzuje: Niet v nikom inom spásy! Ponúkali sa síce národom — aj nám — iní „spasitelia“; ich diela stroskotaly.

Nie sú to len pekné slová duše, horiacej láskou k Ježišovi, ako napísal svätý Bernard, jeden z najslávnejších velikášov a najpokornejších služobníkov Ježišových. „Tvoje meno, Ježiš, ako olej osviežujúci, živiaci, liečiaci... Či nepocífuješ, kresťan, novú silu v sebe, kedykoľvek ho spomenieš? Suchý je všetok pokrm duše, ak ho tento olej neupravuje, nechutný, ak nie je touto soľou posolený. Ak pišeš mi niečo, nepáči sa mi to, keď v tom nečítam meno Ježišovo. Meno Ježiš, hľa, med v ústach, ľubozvuk môjmu sluchu, jasot v srdci. A je liekom. Ak je kto z nás zarmútený, stačí, aby vniklo meno Ježiš do jeho srdca a zaznelo z jeho úst, a hľa, žiaru toho mena ustupujú bmlý a vyjasňuje sa v nás. Ak niekto padol do hriechu, ak pokúša sa oň smrteľné zúfalstvo, či nepre-

citne hneď k životu novému, len čo začne vzývať toto meno, znamenajúce život?"

Tak písali a hlásali tí, čo už mali najviac skúsenosti s ľudským srdcom a s osudmi ľudskými. Už dávno pred príchodom Ježiša Krista, dávali mu najvznešenejšie mená: „Po ktorom národy túžia — Pánovník, nosiaci korunu najskvelejšiu a držiaci berlu najmocnejšiu — Radca najmúdrejší — Spravodlivý — Knieža mieru — Kňaz na veky — Otec budúcich vekov!" Mená vznešené, plné svätých tajomstiev, ale predsa len ako predohra nebeského súladu, rozlievajúceho sa na ľudstvo z najsvätejšieho mena Ježiš, vyslovujúceho všetko, čo večná láska od začiatku učinila a do konca sveta ustanovila činí na vyliečenie, spasenie, povznesenie človečenstva. Preto meno Ježiš je hodné, „aby v ňom pokľaklo každé koleno, nebesčanov, pozemšťanov aj tých, ktorí sú v podsvetí, aby každý jazyk vyznal, že Pánom je Ježiš Kristus na slávu Boha Otca".

J. R e k e m.

Na svetovú oktávu modlitieb za sjednotenie kresťanov 18.-15. januára.*)

Už druhý raz upozorňujeme rodinu smeristov na krížové ťaženie modlitieb proti rozdrobenosti kresťanského sveta.¹ U tých, čo uvedomene smerujú k tomu, ktorý je Alfa a Omega, môžeme právom očakávať, že nekráčajú po svojej ceste so zatvorenými očami, že poznajú vznešenosť a dôležitosť cieľa pre seba aj pre druhých, že vedia oceniť istotu a nebezpečenstvá, výhody aj prekážky rozličných ciest a že si podľa svojho poznania počínajú.

Svetová oktáva modlitieb je cestou ku kresťanskej jednote, k plnému rozvoju Kristovho kráľovstva na tomto svete, hoci nie z tohto sveta.

„V prítomných bolestiach, do ktorých je svet uvrhnutý strašným zápasom, je vždy zrejmejšie, že príkaz kresťanskej lásky a jednoty sa shoduje tiež s najvznešenejšími a najhlbšími túžbami ľudského srdca." Tieto slová prehovoril vo vatikánskom rozhlase kardinál Tisserant, sekretár Posvätnej kongregácie pre východnú Cirkev, na sviatok svätého Jozafata, mučeníka za jednotu katolíckej Cirkvi, vyzývajúc už vopred k horlivej účasti na nastávajúcej oktáve modlitieb.² Minulé roky rozosielať písomné okružníky svojím podriadeným cirkevným hodnostárom. Sám te-

*) Článok mal byť v januárovom čísle. Redakcia ho neskoro dostala z cudziny.

¹ Porov. Smer II, 22—28.

² Prejav bol uverejnený aj v *L'Osservatore Romano* 14. novembra 1942.

rajsí svätý Otec činne zúčastňuje sa na oktáve modlitieb a slúžiava jednu svätú omšu na úmysly oktávy. „Boli by sme naozaj zo všetkých ľudí najnesmyslnejšími, — písal už svätý Bazil — keby sme sa rozdeľovali z roztržiek a rozdelení cirkví a spojenie členov Kristovho tela nepokladali za najväčšie dobro.“³

Keď nás všetko nekľame, dnes ožívajú nádeje na skoré sjednotenie kresťanov.

Únijné nadšenie a nádeje majú svoj príliv a odliv. Pápežovia nikdy síce neustávali v dejinách vyzývať odlúčené kresťanstvo k jednote a poslušnosti, ale často, ako písal Dom Guépin,⁴ sa mohlo myslieť, že ich výzvy sú skôr prostriedkom na ufahčenie svätom domia nad zodpovednosťou najvyššieho úradu, a výrazom nádeje na skoré ich uskutočnenie. Bo pravda, aj chvíle, kedy sjednotenie odlúčených bratov viedlo sa blízky naplnením veľkých očakávaní ako v polovici 90. rokov minulého storočia za pontifikátu Leva XIII.⁵ alebo v prvej polovici pontifikátu Pia XI. No vzbĺknutie plameňa ochablo bez toho, žeby bolo zapálilo celý svet. A nie div! So sjednotením rozdeľeného kresťanstva je to ako s paruzií s druhým Pánovým príchodom: Nevieme dňa ani hodiny. Len Pán sám môže určovať čas. My máme byť pripravení, bedliví a modliť sa a úfať. Sjednotia

³ List 156. K Evagriovi, PG 32, 613.

⁴ Un apôtre de l'union des Églises au XVIIIe siècle, Saint Josaphat, sv. I., vyd. 2., Paríž-Poitiers 1897, Avant-propos, str. V.

⁵ Nemožno nemyslieť pritom na styk s ideou Vladimíra Solovjeva; o jeho brošúre „L'Église russe“ (Paríž 1888) sa vraj Lev XIII. na konci osemdesiatych rokov vyslovil: „Bella idea, ma fuori d'un miracolo è cosa impossibile“ (Pisť VI. Solovjeva, vyd. E. Radlov, sväzok dopisov IV., Petrohrad 1923, str. 119). Roku 1896 d'akovský biskup Juraj Strossmayer poslal do Vatikánu práve vyšlú jeho knihu „La Russie et l'Église universelle“ (Paríž) a odporúčal listom kardinálovi, štátnemu sekretárovi M. Riánovi Rampollovi: „Opus hocce praeciosissimum, summo ingenio et pietate scriptum, uverejnené v knihe D. Strémoukhoff, Vladimir Soloviev et son oeuvre messianique, Paríž 1938, str. 322. Začiatkom roku 1896 sjednotil kňaz Alexej Tolstoj, ktorý prijal 18. febr. 1. marca od Solovjeva kanonické vyznanie katólickej viery, doniesol do Vatikánu radostnú zprávu o Solovjevovi (porov. J. Mastyla, CSSR, Fuite Vladimirus Soloviev catholicus Rím 1942, str. 34).

odlúčení a odpadli kresťania s katolíckou Cirkvou až za predelmi dejín, bezprostredne pred druhým príchodom Pánovým, ako úchvatne vylíčil vo svojom poslednom diele na konci života zgníavený ruský prorok svätého sjednotenia Vladimir Solovjev?⁶ Či sa to stane uprostred dejín, skoro, skoro? — Sjednotenie kresťanov je predmetom modlitby a teologálnej nádeje.⁷

Dnes, opakujem, sa zdá, že ožívajú nádeje na skoré sjednotenie kresťanov.

S jednej strany môžeme pozorovať všeobecný pohyb a „dozrievanie duchov“, najmä medzi protestantmi a anglikánmi,⁸ a s druhej strany nedávno bolo uverejnené malé, alebo ak chcete, ohromné prislúbenie, týkajúce sa aj kresťanského východu.

Za poslednej svetovej vojny r. 1917 bolo Portugalsko navštívené zjavením najsvätejšej Panny Márie vo Fátíme, Lurde nášho storočia. Posledné zjavenie bolo 13. októbra. Zjavením boli omilostené tri deti, z ktorých najstaršia bola Lucia, vtedy desaťročná, dnes 35-ročná rehoľnica, žijúca vo španielskom kláštore Pontevydra v Galícii. V predvečer 25-ročného jubilea zjavenia, ktoré mal oslavovať celý portugalský náboženský obnovený národ a štát, Lucia v liste z 31. augusta 1941 na rozkaz p. biskupa z Leiry, odhalila dve tretiny veľkého tajomstva, ktoré jej bola sverila Kráľovná nebies.⁹

„Tajomstvo sa skladá z troch častí, z ktorých dve prezradzujem... Prvá je videnie pekla... Videli ste peкло, kde idú duše úbohých hriešnikov, na záchranu ktorých Boh chce upevniť vo svete pobožnosť k môjmu nepoškvrnenému Srdcu. Mnohé duše sa spasia a dosiahnu pokoj, keď urobia, čo vám poviem. Vojna sa síce blíži ku koncu, ale keď ľudia neprestanú urážať Boha, za vlády budúceho pápeža začne druhá,

⁶ Na konci spisu „Tri razgovora“ (1900) v „Krátkom vypravovaní o Antikristovi“; Sobranie sočinienij, vyd. 2., Petrohrad 1911–1914, sv. X., str. 193–221.

⁷ M.-J. Congar, OP, *Chrétiens désunis. Principes d'un „Oecuménisme“ catholique*. Paríž 1937, str. 344.

⁸ Porov. Couturier, *Universelle prière des chrétiens pour l'unité chrétienne*, Lyon 1940; Maurice Villain, SM, *Émulation spirituelle*, Lambert 1941.

⁹ Podávame podľa talianskeho prekladu z knihy talianskeho špecialistu o Fátíme: Luigi Moresco, *La Madonna di Fátima*, Miláno 1942, str. 172–174; úvod do knihy napísal milánsky arcibiskup kardinál Ildefonz Schuster.

horšia vojna. Až uvidíte noc, ožiarenú tajomným svetlom,¹⁰ vedzte, že je to veľké znamenie, ktoré vám posielá Boh skôr, kým bude trestať svet vojnou, hladom a vopred prenasledovaním Cirkvi a svätého Otca. Aby sa to zamedzilo, žiadala by som zasvätenie sveta môjmu nepoškvrnenému Srdcu a smierne sväté prijímanie na prvé soboty v mesiaci. Keď vyplnía moju žiadosť, Rusko sa obráti, a budú mať pokoj; inakšie vo svete budú sa šíriť veľké bludy, ktoré vyvolajú vojny a prenasledovanie Cirkvi; dobrí budú mučení a svätý Otec bude musieť mnoho trpieť, rozličné národy budú zničené a nakoniec moje nepoškvrnené Srdce bude triumfovať... a ľudstvu bude dopriate obdobie pokoja."

Nebudeme sa púšťať do rozboru a výkladu predpovedí. Predpokladajúc, že tajomstvo je verne podané podľa zjavenia¹¹ a správne preložené, mne samému ostáva dosť nejasné nasledovanie udalostí a ich podmienený alebo absolútny ráz. Ale jedno sa mi zdá jasným, že svätý Otec vo svojom rozhlasovom poslaní na zakončenie fátimských slávností dňa 13. októbra 1942 naväzuje na toto zjavenie. Svätý Otec zakončil svoje poslanie modlitbou ku Kráľovnej svätého ruženca, Pomocnici kresťanov, Útočisku ľudského pokolenia, a svet zasvätil nepoškvrnenému Srdcu Panny Márie, podobne ako pápež Lev XIII. bol zasvätil svet najsvätejšiemu Srdcu Ježišovmu. V tejto modlitbe najvyšší Pastier kresťanského sveta obracia sa k materskému Srdcu Kráľovnej nebies s prosbou aj za zblúdilé ovce z podobenstva Kristovho: „Národom odlúčeným pre bludy alebo pre nesvornosť, najmä tým, ktorí majú k tebe zvláštnu úctu a u ktorých nebolo domu, kde by nebola v úcte tvoja ctihodná Ikona, dnes azda ukrývaná a uložená pre lepšie dni, daj pokoj a priveď ich do jednej ovčiarne Kristovej, pod jedného a pravého Pastiera!"

To nech bude útechou tým, ktorí sa neprestali s dôverou modliť a s láskou pracovať za sjednotenie všetkých v pravej Cirkvi Kristovej; oporou tým, ktorí kolísali, výzvou a povzbudením všetkým!

¹⁰ V noci 24.—25. januára 1938 bolo vidieť v Európe mimoriadne svetlo, ktoré meteorológovia označili za zvláštnu „severnú žiaru". Lucia vtedy poznamenala, že to je znamenie božie.

¹¹ Pravidlá pre rozlišovanie prvkov objektívnych od subjektívnych pri súkromných zjaveniach podáva napr. Ad. Tanqueray, Précis de théol. asc. et. mystique, č. 1506—1508; 7. vyd., str. 942—944; porov. tiež Max Huber, SJ, Die Nachahmung der Heiligen in Theorie und Praxis, Herder 1926, str. 133—142.

Modlitba

svetovej oktávy za sjednotenie kresťanov 18.-25. jan.

Antifóna: Aby všetci jedno boli, ako ty, Otče, vo mne a ja v tebe, aby aj oni v nás jedno boli, aby svet uveril, že ty si ma poslal.

V.: Ja vravím tebe: Ty si Peter.

R.: A na tej skale vystavím Cirkev svoju.

Modlíme sa: Pane Ježišu Kriste, ktorý si povedal svojim apoštolom: Pokoj zanechávam vám, pokoj svoj dávam vám, nehľadaj na moje hriechy, ale na vieru svojej Cirkvi a ráč jej podľa svojej vôle udeliť pokoj a jednotu. Ktorý žiješ a kráľuješ Boh po všetky veky vekov. Amen.

Úmysly:

18. Za návrat všetkých zblúdivých do jednej ovčiarne k jednému Pastierovi.
19. Za sjednotenie východných kresťanov.
20. Za sjednotenie anglikánov.
21. Za sjednotenie protestantov v Európe.
22. Za sjednotenie kresťanov v Amerike.
23. Za odpadnutých a nehodných katolíkov.
24. Za obrátenie židov.
25. Za získanie pohanov a celého sveta pre Krista a Cirkev svätú.

Dr. Ivan Mastylak, CSSR.

Záhadné príznaky strachu.

My sa bojíme!

Nehovorme už o strachu z visiacej pohromy, vyštierajúcej smrtonosné chápadlá na ľudstvo ako celok, najmä na obyvateľstvo Európy. Sú tu ešte iné príznaky strachu, ale také zvláštne, že ich možno pomenovať záhadnými. Nie azda preto, že ich nevidno. Veď z nás časom až kričia. Ani nie preto, že ich nemožno preskúmať, ale skôr pre úžas, že existujú v nás katolíkoch a to aj vtedy, keď si v celom rozsahu uvedomujeme, že ich následky sú pre náš náboženský život priamo katastrofálne.

Áno, bojíme sa!

My, ktorí sa v kútiku vlastnej samolúbosti, kde to nik nevidí, radi korunujeme vencami vyhratých duševných bojov! A skutočnosť?... Naše si z nej všimnime aspoň svoju hrubozrnú zbabelosť! Bojíme sa so svojim náboženským založením von, na vzduch, hoci vlastnosťou dobra je, že sa chce rozšíriť. Bonum est diffusivum sui. Bojíme sa už čirej možnosti, že by sa mohlo naše spravovanie v tomto ohľade niekomu znepáčiť. Ach, zbabelci, ako sa poobzeráme po svojom vonkajšku, keď nám prídu takéto myšlienky, či varí

už nepraktizujeme nič z tých božích „nevkusností“, povedané ústami nábožensky odfarbenej spoločnosti.

Ale tieto záhadné putá hanebného strachu nás neraz sväzujú ešte ukrutnejšie.

Tisíc ráz si omáľame v mysli, či sa zachovať podľa náboženského presvedčenia — nevravím podľa zásad vyššieho duchovného života — aj v takej situácii, keď iní majú zvedieť, ako to u nás doma vyzerá, či sa kryje náš praktický život aspoň s magnachartou obyčajného kresťana v pravom smysle. Tu už utekáme ku všakovým vytáckam, lebo má udrieť akási veľmi vzácna kosa priamo o skalú: ide o praktické vyznanie Krista pred zainteresovaným okolím nadriadených, seberovných aj poddaných. A keď dakedy ani to nemožno, aký to prelom zrazu v nás! Sfa by nás čosi veľmi chytrý oberalo o duševnú silu nie už na výboj, ale na obranu, na vyznanie toho svätého, najvznešenejšieho, čo nám chce v duši rásť a dužieť. Aspoň tak túžime niekedy po tom vzraste. Naposledy ako bezkrvní, premožení, hádzeme sa do toku zlaicizovanej konvenčnej mravouky, ktorej je slovo hriech také exotické, ba smiešne. A robíme to, bohužiaľ, aj vtedy, keď sa celé naše vnútro búri proti takýmto mravným dobrodružstvám, pri ktorých je „salto mortale“ vo veciach spásy veľmi obyčajným bodom denného programu.

A toto je jedna z veľmi boľavých stránok v tragike katólikov XX. stor. na ceste za Ježišom, ktorý je Pravda a Život. Ideme za ním, obrom vyslovenej a hrdinským životom stelesnenej pravdy, ako liene s koľenami podľomenými a potajomky sa trasúcimi pre úškľabky tých, čo si z Krista spravili veľmi pohodlné „bláznovstvo pre pohanov“ (1 Kor. 1, 23).

A príčiny? Sú veľmi prístupne viditeľné, hlboko vrastené do väzív. Naša úzkoprsá, krátkozraká a slepá pýcha, lebo len seba hľadá a vidí. Naše Ego v strachu o prašivé kadidlo sveta, Ježišom odsúdeného, zapredá všetko, bojí sa von s náboženskými túžbami a citmi. To hádam stačí. Ostatné dopovie krátka úvaha nad sebou samotnými. Tu sme na križovatkách sebeckva a viery. Život nás na ne stavia čo raz častejšie, aj bude stavať.

Sebeckvo nám udúša faku viery. Preto je taká vlahná a my sme preto v jej praktickom vyznávaní takí zastrašení a zbabeli.

Pane Ježšu!

Prosíme ťa, prv ako by si nás celkom vypľul zo svojich úst (Zjav. 3, 16), — lebo to robievaš s vlahnými — prosíme ťa na koľenách:

Udri ešte raz do pyramídy našej pýchy bleskom svojej milosti, ako to najlepšie ty vieš! Preukáž nám

ešte toto posledné milosrdenstvo, lebo je nádej, že niektorí aspoň potom prekročia Rubicon svojej zbabelosti a strachu, ktorý má korene v surovom aj navoňavkovanom sebeckve. E. Macák, SS.

Zobuďme sa.

Ak pozorujeme akýkoľvek filozofický smer v dejinách, zbadáme, že nie na poslednom mieste rieši problémy mravnosti. Svoje zásady a doktríny vnáša do praktického života a tak vplýva na svetonazor a sociálny život ľudstva. Medzi problémy praktickej filozofie, t. j. etiky, patrí aj riešenie vzťahu „ja a môj bližný“. Stretly sa s ním staršie aj moderné filozofické prúdy. Ich riešenia často pohybujú sa iba v medziach laickej etiky, ktorá sa opiera mierne povedané o pochybné princípy mravnosti, zamietajú jestvovanie Boha a svoj mravný postoj stavia len na ľudských predpokladoch. Pojmy príroda a nadprirodzenosť pokladá za nespojiteľné. Stačí jej, aby človek bol „prirodzený“, aby ani najmenej nedbal na nadprirodzené. Výsledok takéhoto postoja je smutný a prináša mnoho nepokoja do spoločenského života.

Človek je od prírody tvor spoločenský. Žije medzi inými. A či chce, či nechce, musí prísť do styku s ľuďmi. Ale aké je jeho obcovanie s nimi, keď je ovplyvnené nesprávnymi zásadami? Je to čisté sebeckvo, ktoré sa skrýva pod kepienkou sympatie a antipatie. Koľko ráz sme svedkami takéhoto počínania. Má rád, miluje svojho bližného, ale len preto, že je mu sympatický, ale zatiaľ, zatiaľ mu slúži, zatiaľ môže ho využiť pre svoje „ja“. Nepomáha mu tam, kde je to žiadúce. Vidí okolo seba aj iných, ktorým by mohol pomôcť, ba ktorí sú utisnutí na neho, či už hmotne alebo duchovne. Vôbec si to nevšima, lebo ochladol a zamrzol vo svojom sebeckve. Alebo keď už aj pomáha, je to pomoc taká trpká a povrchná, že vyvolá len nové rany v duši bližného. Nie je pravidlom takého postoja a počínania hádam subjektívnejší ani málny pud a úplný egoizmus? A buďme istí, že také riešenie lásky k bližnému nikdy neprinesie súlad do ľudskej spoločnosti. Narobí viacej duševnej a hmotnej biedy.

Na svet musel prísť Mesiáš, Ježiš Kristus, aby ukázal, že je spojivo medzi prírodou a nadprirodzeným a že len pod týmto zorným uhlom správne usmerníme svoj pomer k bližnému. Svetská história zmieňuje sa o Kristovi ako o veľkom a podivnom človekovi. Ale zo zjavenia božieho, svätého Písma, ústneho podania a viery vieme, že je Bohočlovek, druhá božská osoba, teda Boh. Božská prirodzenosť sa spojila s ľudskou. Ježiš Kristus sa nekonečne po-

nížil, aby nás zachránil od večnej smrti. Stal sa nám podobným, aby sprístupnil seba ľudským dušiam a vliadol do nich ozajstnú lásku. On jedine nám ukazuje správny smer ako milovať bližného. Od svojho príchodu na svet až po smrť na križi ustavične sa obetuje za nás, nehľadá seba, ale našu záchranu a naše dobro, lebo je to vôľa jeho Otca nebeského. Ale vari povieš: Kristus je Boh a preto ľahko mohol takto vyplniť zákon lásky. Bol stelesneným ideálom lásky k Bohu a bližnému. Áno, ale práve preto, že sme ľudia, často až priveľmi ponorení do hmoty, potrebujeme ideál. Kristus nás učí tomuto ideálu. On, ktorý je absolútna Pravda, dáva nám jedine uspokojivú odpoveď na páľčivé ťažkosti a tlačenia ľudskej duše. O jeho slovách nemožno pochybovať. Zaiste nemohol sa myliť ani nás klamať, keď kázal: Milujte sa vo spolok. Vaša láska nech je nielen v slovách, ale aj v skutkoch. Áno, iba ten, kto vyplní zákon lásky k Bohu a bližnému, splní dobre svoje ľudské poslanie na zemi, pocíti ozajstnú radosť, vzrastie jeho hodnota, jeho okolie sa v ňom nesklame a raz Boh prijme jeho dušu do večných stánkov.

Kristus obetovaním seba a vyliatím svojej predrahej krvi za nás všetkých, ba i za svojich nepriateľov, vyzýva nás, aby sme vytrhli zo svojej duše každú nenávisť a závisť voči svojim bližným. Uprimne teda vstúpme do seba a spytujme sa, aby iskierka božej lásky našla našu dušu pripravenú a tak zapálila v nej pravdu a plodnú lásku, ktorá spojí ľudí v jednotný celok a na ktorú čakajú nespočítateľné zástupy.

A. Varga, SJ.

LITERATÚRA.

Svätý Augustín a jeho Vyznania.

Vyznania svätého Augustína ako aj jeho životopis „Svätý Augustín“ vyšli v prekladovej edícii „Svet“ pri SSV v Trnave 1942. Cena Vyznaní 60 Ks.

„Nespokojné je naše srdce,
kým nespočinie v tebe, Pane.“

Akási nespokojnosť ducha ostane navždy tajomnou otázkou ľudského života. Ľudský duch zavše bude hľadať pravý smysel života. Dneska prežívame krízu ducha skoro tak, ako doba veľkého Augustína. Dnešná inteligencia nachádza sa v istej nevyrovnanosti vnútorného života. My mladí, pravda, začíname sípíť, že myslenie a skúmanie, ktorého podkladom je Kristus so svojou náukou, je dosť silné na to, aby si utvorilo svoj vlastný duchovný svet. Žiaľ, nie každý inteligent z našich kruhov zakotvil v pevnom bode

prístavu večnej pravdy, absolútnej istoty. Na mnohých dnešných inteligentov môžeme aplikovať Augustínove slová: „Nešťastný je, o Bože, kto mnoho vie, ale teba nepozná. Tisíc ráz je šťastnejší ten, kto teba pozná, aj keď všetky ostatné veci nepozná a o nich nevie.“

Svedkom toho, že jedine v Bohu človek nájde pravý smysel života, je veľký konvertita a učenec starej doby kresťanskej svätý Augustín.

Veľký Augustín, ktorý svojou nadľudskou osobnosťou spojil dovtedajší kultúrny svet pohanský s kultúrou kresťanskou, nakoľko len bolo možné, pozdvihol kresťanskú vedu na najvyšší stupeň. Bohatstvo jeho geniálneho ducha vystačilo, aby bolo uhoľným kameňom všetkej budúcej kultúry.

A tak, keď v našej literatúre zjavily sa náhle jeho Vyznania, najlepšie to dielo svetovej literatúry, bude veľmi užitočné povedať niečo o hlavnej osobe tohto diela. Kto je tou osobou? Sám autor.

Vyznaniami svätého Augustína dostáva sa do rúk našej dospeléj inteligencii prvá autobiografia, v ktorej sa ukazuje najosobnejší poryv duše človeka učenca, kňaza a svätca. Dielo pochádza síce asi z roku 400, ale rovnako nesie ráz najmodernejšej autobiografie, jedinečného rázu. V čom sú Augustínove vyznania osobné výlevy srdca, v tom sú osudové všetkým ľuďom všetkých čias, lebo všetci sme bití mocnosťami tela aj ducha, zákona aj slobody, človeka nižšieho aj vyššieho, človeka hľadajúceho istotu a pokoj.

A preto v náboženskej a svetovej literatúre vôbec niet inej knihy, ktorú by sme mohli čítať s väčším duchovným úžitkom ako Augustínove Vyznania. Autor sám v knihe O zotrvaní v dobrom (hl. 20.) hovorí, že jeho vrstovníci nijaké jeho dielo nečítali viacej ako práve toto. V ostatných dielach hipponského veľducha nájdeme hlbokú filozofiu, horúcu lásku k pravde, neodolateľnú výrečnosť, smelé básnické obrazy, spoľahlivú náuku; to všetko nájdeš aj vo Vyznaniach. No tieto preda majú aj niečo viac, čo chýba ostatným, keďže v nich nakreslil svoj duchovný profil a dovolil ľuďom každej doby nazrieť do najtajnejších hlbok duchovného obra.

Augustín vo Vyznaniach sa ukazuje ako pachtiaci borca po pravde, podobný smädnému jeleňovi, túžiacemu po horskom pramienku vody. Že človek má usilovne hľadať pravdu, bolo jeho mementom, ale cesta, ktorou išiel za pravdou, bola pomýlená. Súčasným dielom svojej doby nechal sa ovplyvniť pohansky smýšľajúcim svetom, ktorý zakalil jeho oči, zavše uprené na pravdu, osudným závojom smyselnosti. A preto sa

neďivíme, že pochodil vo svojej mladosti tak, ako mnohí mladíci dneska, keď vzblknú túžbou nasýtiť sa radosťami peká. A prizná sa mužne vo Vyznaniach, kde zašiel na bludných cestách márnej náruživosti. „Čo inšie ma vtedy tešilo ako milovať a byť milovaný? Lenže nezachoval som cestu priateľstva, ktorá vedie od duše k duši, ale výpary vystupovali z bahna mojej telesnej žiadostivosti..." (II, 1).

Mladý filozof dal sa zviest priateľmi na klamnú cestu ľudského šťastia. Taktó prišiel až na dno svetských márností, a keďže v rozkoši hľadal šťastie, našiel nepokoj. Už ani grécka filozofia a rozličné he-lenistické náboženské sústavy ho neuspokojily. Cez hriechy svojej mladosti prišiel konečne k colnému kameňu, kde grécky mudrc mu povedal, že cesta, ktorou kráča, je nepravá. Ako kedysi Šavol bol opravený na pomýlenej ceste života, tak aj Augustín počul akýsi hlas, ktorý mu radil, aby zanechal doterajší život, lebo nevedie k pravde. Ale kým svätý Pavol dostal vodcu, ktorý mu ukázal pravú cestu života, Augustín nevedel, kde sa má obrátiť. Otec pohan až po chvíľu smrteľnej úzkosti, nijako nevlýval na polepšenie jeho života. Ale čo nenašiel v otcovi, vo väčšej miere mohla mu poskytnúť matka, ktorá zavše mu dala poučenie, zpočiatku mu odporné; ale keď poznal, že sa mýlil, keď neposlúchal rady svojej svätej matky, horko oplakával svoju neposlušnosť. Keď sa Augustín stal svätým, o svojej milovej matke taktó písal vo Vyznaniach: „Ale v matkinej hrudi začal si už vtedy stavať svoj chrám, základy svojho svätého príbytku... Preto sa matka nábožným strachom a bojzľivosťou zatriasla, keď som ešte nebol veriacim, lebo sa bála krivolakých ciest, po ktorých kráčajú tí, čo sa k tebe obracajú chrbtom a nie tvárou" (II, 3). Modlitby jeho svätej matky otvorily mu konečne oči.

Augustín stál nad zrúcaninami svojej pyšnej mladosti, a keď videl, ako upádal z jedného sklamaní do druhého, dokiaľ sa nesklonil pred večnou Pravdou, hovoril svojej duši: „Nebuď smiešna, duša moja, hrmotom márnosti nehluš ucho svojho srdca. Počuj! Slovo samo ťa volá, vráť sa! Pri ňom je miesto neporušiteľného pokoja, pri ňom sa nezabúda na lásku, ak ho len sama prv nezanechala" (XII, 8). Taktó volal Augustín, keď videl márnosť svojho doterajšieho života. Stena temnosti rúcala sa pred jeho očima, dážd' milosti zavlažil jeho dušu, a naposledy v zúfalom zápase svojho vnútorného boja, obrátený k priateľovi Alypiovi, povedal: „Čo trpíme? Čo si počul? Prichádzajú neučení a uchvacujú kráľovstvo božie, a my so svojou vedou bez srdca sa vŕfame v tele

a krvi." A tak jas večnej pravdy zasvitol v duši veľkého učenca, ktorý sa predsa cítil taký malý a ničomný, lebo blúdil životnou púťou mimo Pravdy. Svet ho sklamal, a sklame ešte mnoho iných, ktorí vojdú do jeho osidel.

Zriekol sa všetkej svetskej slávy, nechal profesorskú katedru, túžil po samote. V záhrade pod figovým stromom začal žalostne nariekať nad prežitými márnosťami. „Neviem ako, a dal som slobodne tiecť svojim slzám, ktoré vyrazily z mojich očí ako pramene riečne" (VIII, 12). Augustín plakal asi tak, ako pred štyrmi storočiami plakal svätý Peter, keď zaprel Krista. Ako by s neba počul hlas: „Vezmi, čítaj. Tolle, lege! „Nevedel, čo to má znamenať. On, učený pohan, nikdy nepočul taký tajný hlas. Vrátil sa k priateľovi Alýpiovi a vykonal rozkaz tajného hlasu. Vzal knihu apoštoľovu a na strane, ktorá sa mu najskôr otvorila, začal čítať: „Nie v hodovaniach a v opilstvách, nie v smilstvách a nehanebnostiach, nie v rozbroji a nenávisti, ale oblečte si Pána Ježiša Krista a o telo nemajte starosti, aby nezbujnelo" (Rim. 13, 13—14). Tieto slová stačily, aby zmenily doterajší Augustínov svetonáhľad.

Odvtedy, ako nám svedčia jeho Vyznania, jeho utrápené srdce spievalo večnú pieseň chvály božej, vždy mocnejšie a ohnivejšie, až sa zmenilo v nekonečnú velpieseň vrelej, ale tichej lásky srdca Augustínovho, ktoré už spočinulo v Bohu. Z onej lásky napísal aj túto knihu, ako sám hovorí: „Z lásky k tvojej láske píšem túto knihu" (XI, 1).

„Aby som rozpálil svoju lásku a lásku svojich čitateľov k tebe, aby sme všetci vyznali: Veľký je Pán a všetkej chvály najhodnejší." Preto odhaľuje Augustín najtajnejšie záhyby svojej duše vo svojich Vyznaniach. Vie, že milosrdenstvo a milosť božia z neho hriešneho urobily skrúšeného kresťana. Z priepasti vášni a zla povzniesol ho Boh k výšinám tajomstiev a blaženosti skrze svoju milosť.

Keď hľadáme na Augustínov život ako na celok môžeme povedať, že bol jedinou borbou, bojom duše. Jeho vlasťná sudba takmer splýva s osudom hynúceho pohanstva a jeho impéria; borba každej chvíle, ktorú dramatisovali básnici v minulosti a ktorá je históriou každého kresťana. Cena toho boja je duša. Rozuzlenie je konečný triumf, najdenie večnej pravdy. A prerod Augustínovho života nastal v predvečer veľkej kataklizmy, ktorá mala zničiť ceľú civilizáciu, lebo pohanstvo vo svojej agónii chcelo ešte raz zaplaviť svet. Ale keďže stratilo Augustína a v novom Augustínovi dostaťo svojho najväčšieho soka, podľahlo, Augustín sa stal učiteľom Cirkvi a porazil

všetkých, ktorí pod kepienkou filozofie rozličných náboženstiev a taumatúrgie nárokovali si právo mať vplyv na vývoj duchov.

Ponižene uznáva, že prevrat v jeho duši nenastal sám od seba, ale vplyvom toho, ktorý dáva „esse et perficere“. Hovorí a na seba vzťahuje slová svätého Pavla: „Pohľadáť je smrť vo víťazstve“; vtedy, keď milosťou krstu zrodil sa pre nový život (1 Kor. 15, 54). Teraz sa rozpomenul na svoju dobrú matku, ktorá mu vyprosila taký veľký dar milostí. A keď mu zomrela, len jedno si priať; aby tí, ktorí ju poznajú z jeho Vyznania, ju aj nasledovali.

A svätý Augustín od obrátenia ešte 40 rokov verne slúži tomu, ktorý je Život, Cesta a Pravda. Od svojho obrátenia po celý život chválil a dobrorečil toho, ktorý ho stvoril, ktorý je všemohúci a nekonečne dobrý. Sám hovorí, že pre tento cieľ napísal trinásť kníh Vyznania, v ktorých ďakuje Pánu Bohu za všetko dobré, čo mu preukázal, a že mu dovolil, aby sa mohol ukázať celému svetu, akým bol a akým je teraz. Akými sme boli, akými sme teraz a akými budeme v budúcnosti my, ktorí budeme čítať Vyznania svätého Augustína?

Alojz Martinec, bohoslovec.

Psychoanalýza a katolicizmus.

J. J. BACHOFEN: O materskom práve. Preložil Daniel Husár. Vyšlo ako 2. sv. Urbánkovej vedeckej knižnice v Trnave 1942, za redakcie Karola Terebessyho. Str. 67, po 30 Ks.

Urbánkova vedecká knižnica predstavuje sa druhým dielom svojej vydávanej série. Po I. sv. Hrušovského Vývinu vedeckého myslenia, vyšlo celkom pred Vianocami druhé číslo O materskom práve od J. J. Bachofena. Pretože preklad z tejto vydávateľskej série je opatrený úvodom p. Karola Terebessyho, v ktorom nám predstavuje J. J. Bachofena ako predchodcu freudistickej psychoanalýzy (niečo iného je už dnes hlbková psychológia!) a preto, že sú nám známe sve-tonáhľadové tendencie autorov tejto vedeckej knižnice ako aj ich psychologické a vedecké vzdelanie, poznamenávame iba, že katolík inteligent takého výplody zásadne zamietá, lebo sa protivia jeho vedekému a svetonázorovému presvedčeniu. O obsahu publikácie preto ani širšie nerecenzujeme (pokladáme ju za prekonaný a hodne oneskorený pokus o zavedenie freudizmu do našej spisby) a chceme poukázať iba na záškodnosť takýchto vedeckých prekladateľských snáh u nás. Pýtame sa len, prečo páni autori, ktorí každým slovom horlia za vedeckosť, prekladajú práve také diela, ktoré duchu našej kultúry nezodpovedajú,

pripadne prečo sa sami vedecky nepoučia, aby si potom neplietli pojmy a zbytočne, nezodpovedne, bez vedeckej legitímácie nehovorili v mene vedy (psychologie), ku ktorej majú veľmi ďaleko. Je to skoro až trestuhodná ľahkomyselnosť, ak niekto v mene vedy vyhlasuje a tým mylí ostatných, že niečo je tak a tak, keď to tak nie je. Ostatne dneska už nemusí byť ani odborník, aby vedel posúdiť, čo priniesla psychoanalýza do psychologie alebo psychoterapie dobrého a čo nie. Sú to veci otrepané, a poplieť si ich môže len ten, kto nikdy hlbšie nezačrel do jej základov. Oduševňovať sa dnes za psychoanalýzu v takom podaní, ako to robia pp. autori spomenutého prekladu je vrchol nesvedomitosti a vedeckej nevedomosti oboch odvetví vied, na ktoré sa odvolávajú.

Pokým ide o samého Bachofena a jeho „Mutterrecht“, namietame, že hoci by si jeho dielo vážili, ako chceli inde, u nás na Slovensku, kde vládne kresťanský svetonázor, — okrem niekoľkých poblúdených čitateľov veľkého nič — máme svoje zásadné výhrady práve voči jeho metafyzickému a filozofickému začleneniu, nehľadiac na jeho vedeckú nosnosť, ktorá nám je doteraz podaná práve spomenutými autormi v neprijateľnom duchu. Pre kresťana, no tým viac pre odborne vzdelaného, psychoanalýza vo svojom metafyzickom zamierení je iba zamietnutia hodná. Po stránke vedeckej prevzali sme z nej iba to, čo je naozaj objektívne platné. To je, pravda, celkom iný postoj k psychoanalýze, ako majú páni okolo „vedeckej knižnice Urbánkovej“. Svojím čitateľom na bližšiu informáciu odporúčame napr. v slovenčine známe dielo od univ. prof. Dr. A. Spesza: Psychoanalýza, alebo od českého autora Dr. J. Beneša: Psychoanalýza a kresťanství. Upozorňujeme na túto kultúrnu(!) udalosť u nás v našom časopise, len aby sme paralyzovali tieto smutné zjavy v mene pravdy a v záujme svojich čitateľov.

Dr. Jozef Dieška.

LUDOVÍT BERTRAND: Svätý Augustín. Vydal SSV Trnava 1942, str. 422, cena 50 Ks. Život a veľkosť katolíckych kultúrnych podujatí u nás dokazuje aj táto kniha. To, čo u iných katolíckych národov je už tradíciou, u nás sa ešte len rodí. Ale je to znamenie irečitého slovenského ducha, ktorý chce rásť augustínsky a tomášovsky, to znamená katolícky. Veľký svätý Augustín ostane navždy ideálom hlbavého a všestranného vedca, ktorý sa nestratí v bludisku mienok a bludov, lež príde k Pravde, ktorá ho spasí. Je isté, že L. Bertrand patrí k tým spisovateľom, ktorí najlepšie pochopili Augustína ako mysliteľa a svätca. Preto sa naozaj tešíme, že naša inteligencia

dostáva do rúk životopis, aký sme dosiaľ v slovenčine nemali. Želáme si, aby katolícky duch svätého Augustína pomohol sjednotiť mysle aj srdcia našej katolíckej inteligencie. — im.

P. ALBERTI-JUR KOZA MATEJOV: Don Bosca. Vydala Správa saleziánskych spolupracovníkov v Bratislave 1942, str. 446, broš. 30 Ks, väz. 45 Ks. Bol som so slovenskými saleziánmi na kanonizácii Don Bosca vo Vatikáne, a vtedy som si pomyslel: Kiežby náš národ dokonale poznal život tohto moderného svätca a vychovávateľa, lebo potom shodnotil by aj prácu jeho veľkých synov. A dnes vidim, že tento životopis dáva najväčšiu možnosť každému Slovákov nazrieť do duše Don Bosca, v ktorej pracovala božia milosť a ktorú boží duch takrečeno rozliat do miliónov mladých srdiec. Veď ako by aj nie, keď vidíme, že apoštolské poslanie Don Bosca zachránilo a zachraňuje budúcnosť všetkým národom, lebo zachraňuje mládež. Knihu netreba chváliť, lebo je to životopis svätca, a ten načas iba nasledovať. Slovenským saleziánom budeme navždy vďační, že umožnili nášmu národu poznať cesty božej Prozreteľnosti, po ktorých kráčal ich duchovný otec a po ktorých oni, jeho synovia, vedú aj našu mládež k šťastlivej budúcnosti. Kniha nesmie chýbať ani v jednej katolíckej rodine. — im.

E. SOUKUP-Dr. PAVELKA: Úvod do Summy Theologické sv. Tomáše Akvinského. Dominikánska edícia Krystal, Olomouc 1941, str. 182, broš. 24 Ks. Dostať v Misijnom kníhkupectve v Nitre. Kniha približuje modernému čitateľovi Tomášovu dobu v jej vedeckom snažení a vo výsledkoch tohto snaženia. Na základe najnovších výskumov stavia do pravého svetla osobnosť Tomášovu, „kniežata škôl“. Líči jeho spisovateľské dielo. Ukazuje najvýraznejšie svedectvá autorit cirkevných aj vedeckých o význame Tomášovej náuky práve pre dosvedčenú bezradnosť v odboroch duchovných vied. Pravda, modernému čitateľovi, ktorý nepozná spôsob Tomášovho myslenia, všetko toto by bolo ťažko pochopiteľné, keby mu jeho náuka nebola podaná v reči moderných vied, najmä prírodných. A v tejto knihe základné pojmy Tomášovej filozofie sú preložené do reči modernej fyziky, autori ukazujú nielen ich vhodnosť, lež aj nevyhnutnosť pre skutočné filozofické myslenie moderného človeka, ak chceme, aby bola v súlade prírodná skutočnosť a filozofická metafyzika. — im.

Dr. FRANJO ŠANC, DJ: Povijest Filozofije I, dio, Filozofija starih Grka i Rimljana. Knjižnica Život, Zagreb, 1942, str. 336; cena neudaná. Kto vezme do ruky toto dielo, na prvý po-

hľad vidí, že ho písal odborník. Dr. Šanc naozaj majstrovsky spracoval obsiahlu látku. Jeho krásny, jasný, ľahký a stručný sloh každému prístupní všetky filozofické systémy, z ktorých čitateľ si môže ľahko utvoriť pravý obraz náuky každého filozofa. Obraz náuky je tým vernejší, že autor čerpal priamo z prameňov. Pri žriedle je voda najčistejšia. Každému filozofovi pripisuje to, čo mu právom patrí. Objektívnosť knihy svedčí priam o úzkostlivej svedomitosti jeho vedeckej práce, s ktorou knihu písal.

Autor má vzácny dar vyjadrovania hlbokých myšlienok prostým slovom.

Knihá je rozdelená na tri diely: Filozofia pred Sokratom, Zlatá doba gréckej filozofie, Filozofia po Aristotelovi. Zo zlatej doby gréckej filozofie najväčšiu časť venuje Aristotelovi (70 strán) pre jeho dôležitosť. Právom ho nazýva najväčším filozofom všetkých čias pre jeho „prvý vedecký deizmus; bez zjavenia, čírou vedeckou cestou prišiel k presvedčeniu, že Boh je a že Boh môže byť len jeden podľa počtu a podľa pojmu. Teda podľa pojmu a počtu je Prvý Nehýbateľný Hýbateľ. Tak isto poznal, že Boh musí byť živé, osobné, číro duchovné bytie, príčina všetkého, čo sa deje čiže mení, a sám je nepremeniteľný, že od neho závisí celý svet ako rodina od svojho otca alebo ako vojsko od svojho vodcu. Poznal, že Boh je cieľ celého sveta". Hľa, súhrn myšlienok, v diele uvedených z teodicey Aristotelovej.

Knihu ešte robí vzácnou aj soznam problémov, k dielu pripojených. Bratský chorvátsky národ môže byť hrdý na svojho syna. Túžobne očakávame ďalšie diela. Naším skrytým želaním je, aby sme mali toto dielo v slovenčine. P. Pius M. Krivý, OP.

JOHANNES KIRSCHWENG: Kleine Köstlichkeiten. Verlag Herder im B. 1942, str. 16 a 30 hlbokoflačových obrazov, viaz. RM 1.25. Umeľci v malých veciach vedeli nájsť krásu a pôvab, ktorý vyjadrovali v básňach a v umení. V tejto krásnej zbierke poukazuje autor na to, že máme oči dosť často zatvorené, preto si nevšímame krásu, ktorá býva v malučkých veciach. Krásnymi obrazmi starších aj najnovších umelcov dokazuje svoje tvrdenie. — im.

ECKART PETERICH: Vom Glauben der Griechen. Verlag Herder im B. 1942, str. 16 a 20 hlbokoflačových obrazov, viaz. RM 1.25. Hĺbku gréckej duše a helénske smýšľanie nájdeme v gréckom sochárstve, v plastike, vo freskách atď. Tam ukázal Grék, ako si predstavuje Boha, ako chce vyjadriť svoj pomer k nemu, môžeme povedať, že do mŕtvej hmoty vložil svoju vieru. Preto grécke umenie obdivujeme aj dneska. Knižočka pre milovníkov krásneho umenia.

— im.

Dary na študentský tlačový fond: Václav Vaško, Banská Bystrica, 163.50 Ks; prof. Dr. Andrej Paldan, škôldozorca, Kys. Nové Mesto, 100 Ks; Aranka Öryová, Trenčín, 63.50 Ks; Emanuel Schubert, dekan, Prievidza, 63.50 Ks; Gitta Gregušová, Ružomberok, 63.50 Ks; Štefan Pecár, riaditeľ, Trenčín, 63.50 Ks; Ján Oppelt, Trenčín, 63.50 Ks; Jozef Dačo, farár, Likavka, 50 Ks; Skolské sestry de Notre Dame, Trenčín, 30 Ks; Rehor Smieško, dekan, Trenč. Teplá, 13.50 Ks; Stella Ondrušová, Bratislava, 13.50 Ks; Ladislav Gáfa, Trenčín, 38.50 Ks; Ján Brišák, profesor, Sp. Nová Ves, 3.50 Ks; K. Mičková, Trenčín, 3.50 Ks; A. Košinary, Gýmeš, 3.50 Ks; Juraj Miko, kanonik, Kláštor pod Znievom, 3.50 Ks; Štefan Chmela, špirituál, Nitra, 13.50 Ks; Štefan Munarko, Bratislava, 3.50 Ks; Dr. Jozef Búda, profesor, Bratislava, 13.50 Ks; Ladislav Hagovský, kaplán, Spišská Belá, 13.50 Ks; Mária Matejčíková, Trenčín, 13.50 Ks; Dr. Ferdinand Biermann, Trenčín, 13.50 Ks; Rím. kat. farský úrad, Hruštín, 3.50 Ks; Dr. Vojtech Marko, Sabinov, 20 Ks; Andrej Stempel, Bratislava, 13.50 Ks; Dr. Eduard Nécsey, gen. vikár, Nitra, 13.50 Ks; Ladislav Molčan, riaditeľ, Trenčín, 13.50 Ks; Krista Somogyiová, Trenčín, 23.50 Ks; Filoména Tibenská, Trnava, 13.50 Ks; MUDr. I. Glaser, Bratislava, 13.50 Ks; Štefan Kospér, Veľké Rovné, 3.— Ks; Ján Vojtaššák, biskup, Spišské Podhradie, 3.50 Ks; J. Boček, Trenčín, 3.50 Ks; Dr. Daniel Belluš, Trnava, 3.— Ks; Herman Kvassay, Trnava, 3.50 Ks; Dcéry Božskej Lásky, Dolná Krupa, 1.50 Ks; Matej Lisý, riaditeľ, Bratislava, 13.50 Ks; Vilma Smidová, Banská Bystrica, 13.50 Ks; Bronislav Stuglík, Bobrovec, 3.50 Ks; Anton Turaz, Čajkov, 3.50 Ks; Alžbeta Sokolíková, Trenčín, 3.— Ks; Jozef Bardiovský, Topoľčany, 13.50 Ks; Farský úrad Horné Srnie, 3.— Ks; Juraj Dalloš, Pružina, 8.50 Ks; Viktor Števek, Valča, 13.50 Ks; Frant. Garanský, Levoča, 10.50 Ks; Alojz Fiebig, Skačany, 6.50 Ks; Irma Pokorná, Zilina, 13.50 Ks; Farský úrad, Kokava, —.50 Ks; Lud. Horanský, Veľká Bytča, 13.50 Ks; Viliam Hofka, farár, Dubová, 3.50 Ks; Ján Kubíciar, kaplán, Ružomberok, 13.50 Ks; Karolina Mrafková, Bratislava, 1.— Ks; Farský úrad, Fričovce, 3.50 Ks; Jozef Gáplovský, Predmier, 13.50 Ks; Ida Hollá, Urmince, 13.50 Ks; Jozef Gič, Veľ. Šariš, 13.50 Ks; Eduard Bugár, farár, Lisková, 3.50 Ks; Ladislav Harangozó, Merašice, 3.50 Ks; Jozef Dalloš, Topoľčany, 13.50 Ks; Rudolf Bošňák, kaplán, Dubnica n/V., 3.50 Ks; Ing. Ladislav Krčméry, Bratislava, 3.50 Ks; Dr. Gejza Medrický, minister, Bratislava, 13.50 Ks.

Štedrým darcom srdečne Pán Boh zaplať!

SMER, revue pre duchovný život. Vydávajú trenčianski dominikáni. Zodpovedný redaktor Dr. I. Müller. Používanie novinových známok povolené výmerom Min. dopr. a ver. prác, rezort poštový v Bratislave pod čís. 144.487-III/1-1940. Dozorný poštový úrad Trenčín. — Tlač: V. Čelko, Trenčín.